

20
ВИДАВНИЦТВО ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“
У ЛЬВОВІ.

4661 / 377

МОБІЛІЗАЦІЙНІ ЗАКОНИ

i

РОЗПОРЯДКИ.

1. Про евіденційні конї.
2. Про военні чинитьби.
3. Про военний додаток для родин змобілізованих.

З поясненнями і взірцями подань.

Ч. 377.

Ціна 1.50 кор.

ЛЬВІВ, 1915.

НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

Війна!

Ширять ся пошестні недуги: кір, дифтерія, шкарлятина, дизентерія, тиф черевний і пятнистий, віспа звичайна і вітрова, холера азійська і домашня та ин.

Як хоронити ся перед ними і як їх поборювати подає докладні вказівки

ПОРАДНИК ГІГІЄНИЧНО-ЛІКАРСЬКИЙ

НЕДУГИ ПОШЕСТНІ

зладив

Др. Евген Озаркевич.

Ціна: оправленого примірника 1 К., оправленого в полотно з витисками 1 К. 60 сот., на рекомендоване порто треба долучити 35 сот.

Замовлення слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просьвіта“, Львів, Ринок ч. 10.

2058
2012
ВИДАВНИЦТВО ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“
У ЛЬВОВІ.

МОБІЛІЗАЦІЙНІ ЗАКОНИ і РОЗПОРЯДКИ.

1. Про евіденційні конї.
2. Про военні чинитьби.
3. Про военний додаток для родин
змобілізованих.

З поясненнями і взірцями подань.

4661

ЛЬВІВ, 1915.

НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

180 f

РЬВІДСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И 38350

ВСТУП.

Населенє, яке не бере участи у війні, є обов'язане, на основі відповідних законів, до всяких послуг в хосен війська. Щоби дати змогу нашому народови, головно нашим хліборобам, пізнати ті обов'язки а також права, які з сього виходять, рішило Товариство „Прогресвіта“ видати ті т. з. мобілізаційні закони разом зі всіми розпорядками. Перший закон, який тут подаємо, се закон про евіденційні коні і вози; другий, про воєнні чинитьби а третій про воєнні додатки для родин тих, яких покликано до повнення військової служби. Розпорядки, видані міністерством краєвої оборони для переведення сих законів подані в цілости при кождім законі зглядно при тих §§-ах, до яких вони відносять ся. Щоби можна лекше орієнтувати ся, подані по кождім законі в „Додатку“ коротенькі поясненя з взірцями подань і зголошень, а на кінці книжочки поазбучний показчик.

Сю збірку законів повинен мати у себе передовсім кождий громадський уряд, бо він

в першій мірі обов'язаний подавати всім інтересованим потрібні в тім напрямі вказівки, тим-більше, що в многих випадках інтересовані мають зголошувати свої претенсії якраз в громадських урядах, а сі передають їх потім староствам.

Також наша інтелігенція, що живе на селі, повинна познакомитись з постановами сих законів і при кожній нагоді інформувати селян та помагати їм своєю радою у всім, чого сі закони торкають.

Закон з 21. грудня 1912 р.

про бранку коний і возів,

(В. д. з. ч. 235.)

і

Розпорядок ц. к. Міністерства краєвої оборони з 30. липня 1914 р.

(В. д. з. ч. 185.) ¹⁾

За згодою обох палат державної ради запорядкую, що слідує :

§ 1.

Для цілий мобілізації, як і для доповнення оружно́ї сили чи якоїсь її частини на воєнний стан обов'язані посідачі коний на зазив політичної повітової власти (поклик коний) відступати свої коні з існуючим приналежним строєм (упряж і т. п.) для в'ючних звірят, державі на власність за відповідною винагородою.

Сей обов'язок триває так довго, поки оружна сила чи її часть остає на воєннім стані.

Всі постанови, що містять ся в сїм законі що до „коний“, мають, таку саму стійність і для мулів, мулоослів і ослів.

Не передає ся на власність держави :

1. коний, що належать до господарки Двора Їго Величності і членів Цісарського Дому ;

2. коний, що служать до особистого ужитку володіючого князя Ліхтенштайнського в домі майорату у Відні й на замку в Лідничах (Eisgrub) на Мораві ;

¹⁾ Розпорядки подані при законах, зглядно відповідних §§ закона дрібнішим друком.

3. коний, призначених до особистого ужитку тих осіб, що по думці міжнародного права хіснуть ся правом екстериторіяльности ;

4. такого числа коний осіб, приналежних до оружно́ї сили, яке вони обов'язані удержувати на випадок мобілізації ;

5. коний, потрібних для осіб, що належать до жандармерії, для виконування їх служби ;

6. коний, потрібних конче до перевозу почти ;

7. коний, потрібних конче для священиків, лікарів та ветеринарів до виконування їх звання на селі,¹⁾ але найвисше по два ;

8. коний, потрібних без'услівно до поліційних і санітарних цілій і для пожарних сторожий ;

9. розплодових і господарських коний двірських стаднин і державних розплодових заведень, огерень і плекалень лошаків ;

10. огерів і клячий, уживаних постійно до розплодових цілій в приватних стаднинах ;

11. ліценційованих приватних огерів ;

12. всіх коний, удержуваних виключно і постійно до перегонів ;

13. тих коний, що все заняті під землею в копальнях ;

14. наконець :

а) всіх коний, що в році покликаня (коний) не скінчили ще четвертого року житя ;

б) жеребних клячий і клячий зі ссучими лошатами протягом чотирох місяців, як лошата ссуть ;

¹⁾ Слова „на селі“ треба розуміти так, що полекша признана сею точкою закона відносить ся і до тих священиків, лікарів і ветеринарів, які щоправда не живуть на селі а в місті, однак своє зване виконують головно на селі.

- в) тих коний, яких годі або не вільно вивести зі стайні з причини недуги або небезпеки занесення пошести.

§ 2.

Потребу коний для цілий мобілізації, як також для доповнення на воєнний етат, покриває ся так, що приставляє ся коні до всіх формацій оружної сили по всякій змозі з тих округів, де відбуває ся доповнене сих формацій на воєнний стан.

О скільки треба коний для підмоги тим формациям оружної сили, що їх має ся доповнити на воєнний стан поза королівствами і краями, заступленими в державній раді, то міністер краєвої оборони заряджує за порозумінєм з міністром війни приставлене тих потрібних коний.

§ 3.

Загальну скількість коний, яку має ся приставити з королівств і країв, заступлених в державній раді, визначає міністер краєвої оборони за порозумінєм з міністром війни.

Розділ запотребованя поодиноких військових обласних округів, а саме запотребованя, яке має ся придбати повсякій змозі в межах кожного з тих округів, переводить на дотичні управні області королівств і країв, заступлених в державній раді, міністер краєвої оборони за порозумінєм з міністром рільництва і міністром війни (§ 21), а дальшу діленину на поодинокі повіти побору переводять військові обласні коменди за порозумінєм з краєвими політичними властями по змозі як найрівномірнійше, а іменно в обох випадках оглядаючись на військові інтереси і на спроможність поборових повітів.

О скільки в поодиноких областях заходять нерівності, треба їх відповідно вирівнювати, по зможі при покриваню потреби для формацій, що не входять під увагу в першій лінії, і при покриваню потреби для пізнійших пристав, та для доповнень в часі мобільности.

Але при першім поборі, який має ся приготувати клясифікацією коний, не вільно вибрати більше ніж 50 від ста загального стану коний.

Поборові повіти сходять ся із судовими повітами, але міста з власним уставом становлять заєдно один поборовий повіт.

§ 4.

До провідання спроможности поборових повітів служить зголошуване, списуване і клясифікація коний.

На оголошений, звичайним в данім місці способом, зазив повітової політичної власти обовязаний кождий посідач зголосити начальникови громади (війтови, двірникови) скількість і рід своїх коний, як і скількість приналежного для вючних звірят строю.

Виїмки постановляє розпорядок.

Клясифікація відбуває ся з правила кожного другого року.

Час і місце клясифікацій визначає краєва політична власть за порозумінєм з військовою обласною комендою після вимог війська оглядаючись на кліматичні та господарські відносини дотичних околиць і велить їх оповістити у всіх громадах звичайним там способом.

§ 5.

Клясифікацію коний переводить комісія.

Членами сеї комісії є :

- а) староста (в гóродах із власним уставом посадник) або его заступник як предсідник ;

- б) один, а в данім разі двох штабових або висших офіцерів спільного війська чи краєвої оборони ;
- в) ветеринарський орган спільного війська чи краєвої оборони або, як таких нема, цивільний лікар ветеринарії ;
- г) один член заступництва тої громади, відки приводить ся коні.

До комісії додає ся трьох ціновників (таксаторів), яких визначає і запрягає повітова політична власть. Ціновниками (таксаторами) іменувати ме ся бездоганих заводових знавців, по змозі членів хліборобських товариств і спілок або членів товариств і спілок для годівлі коний. Ціновникам належить ся відповідна винагорода, якої висоту визначає розпорядок.¹⁾

При класифікації можуть бути два повірники (мужі довіря). Близші приписи для їх визначуваня постановляє розпорядок.

§ 6.

Кождий посідач коний має привести свої коні сам або веліти їх привести, кожного з'окрема перед класифікаційну комісію і показати свій приналежний до них стрій для вючних звірят. Не приводить ся тих коний, шо вичислені в §-і 1, точці 1 до 13 включно, і 14 в.

Дальше не треба приводити таких коний, що в році класифікації ще не скінчили четвертого року житя, відтак кобили в послідній порі жеребности, як і кобили зі ссучими лошатами протягом шістьох тижнів кормленя лошат.

¹⁾ Визначений на таксатора мусить прийняти сей обовязок. Відказати ся від него може лиш задля тих важних причин, задля яких можна відказати ся від вибору до представництва в громаді.

При класифікації оглядає ся приведені коні, чи вони придатні до воєнної служби; про те, як і про придатність строю вючних звірят до військових цілей рішає військовий заступник (§ 5 б), що класує коні як слідує:

„цілком нездатний“,
„поки що нездатний“,
„здатний“.

Цілком нездатних коний не треба потім вже ніколи приводити в тім самім поборовім повіті; поки що нездатні і здатні коні треба приводити опять при найближшій класифікації.

Зпоміж признаних здатними вибирає військовий заступник потрібне число коний після розрядів (категорій).¹⁾

Потім означає ся вартість кожного вибраного коня після ось яких правил:

Ціни, прийняті за правильні для якогось поклику коний, оповіщує ся для кожного їх розряду в тій оповістці, що запоряджує класифікацію; ті ціни визначає ся на кожний випадок о 10 від ста висше ніж кожодчасні ціни ремонт²⁾ дотичних розрядів в часі мира.

Як посідач коний заявляє, що не годить ся на оповіщену ціну, тоді ціновники оцінюють дотичні коні, при чім вони мають справдити дійсну вартість коня без огляду на ціну ремонт в часі мира.

Так само має ся оцінити той стрій (упряж і т. п.) для вючних звірят, що єго військовий заступник признав придатним.

¹⁾ В класифікаційній оповістці є подані три розряди (категорії) коний; верхові, тяглові і вючні коні. Після сего назначені і ціни.

²⁾ Ремонтом називають купно коний для війська.

Коли ціновники не годять ся що до ціни коня або строю для вючних звірят, тоді рішає передовсім більшість голосів ціновників; коли всі три є ріжного погляду, то пересіч сих трьох оцінок уважає ся ціною.

Нї проти визначеної так ціни нї проти кваліфікаційного осуду військового заступника не вільно подавати ніякого правного середника.

§ 7.

Для кожного коня, що вибраний військовим заступником, зладжує ся по означеню вартости евіденційний листок і як підпише предсідник класифікаційної комісії і військовий заступник, передає ся его посідачеви коня.

Коли з тим конем має ся передати рівночасно якийсь стрій для вючних звірят, то і се зазначає ся на евіденційнім листку.

Від хвилі передачі евіденційного листка, підпадає посідач коня всім тим з'обовязанням, які сей закон вкладає на посідачів коний з евіденційними листками.

Впрочім аж до часу покликання коний не обмежує ся сим права розпоряджати евіденційними кіньми, і строєм для вючних звірят.¹⁾

Видані евіденційні листки можна при пізнійших класифікаціях оставити, як і кождої хвилі вимінати або стягнути.

Прийнятя евіденційного листка нї его звороту в разї стягання не вільно відказати.

§ 8.

При роздачі евіденційних листків треба по всякій змозі обтяжувати посідачів коний рівномірно.

¹⁾ Значить аж до поклику коний можна їх продавати, треба лише про продажу повідомити начальника громади, а евіденційний листок передати новому посідачеви.

Кожному посідачеви коня, вибраного і наділеного евіденційним листком, вільно перед виставленем такого листка приставити намість сего коня якогось другого з поміж своїх признаних здатними коний того самого розряду, але невибраного на коня з евіденційним листком; его оцінює ся відтак після § б.

§ 9.

Евіденційний листок має обнимати опис коня, імя, назвиско і місце прожитку его посідача, ціну коня, а в данім разі також і строю для вючних звірят, точно подавати місце віддачі та відділ війська (полк), як також і другі потрібні подробиці, а крім того ще й витяг тих обовязків, які закон вкладає на посідачів коний.

Ту обставину, що кінь є вписаний на евіденційний листок треба зазначувати в пашпортах на товар, як їх видає ся.¹⁾

Посідач коня має старанно переховувати евіденційний листок і приносити его до всяких урядових чинностей, що відносять ся до такого коня.

Усі зміни, наведені в сім параграфі, які торкають коний з евіденційними листками, треба подавати до відома протягом 15-ох днів начальникови тої громади, на якої області удержує ся ті коні постійно.

Коли кінь з евіденційним листком згине, стане видимо і на все нездатним до нїякої воєнної служби, пропаде або зайде що до него якась підстава до звільнення після §-а 1, точки 1 до 13, тоді евіденційний листок треба віддати начальникови громади.

¹⁾ Значить коли хто хоче продавати коня з евіденційним листком, мусить в пашпорті, який виставляє громадський уряд на того коня, зазначити, що се евіденційний кінь.

Переносить ся коня з евіденційним листком на тривалий постій до якоїсь іншої громади, то посідач має ту зміну подати до відома начальників обох громад.

Переходить кінь в посіданє другого, то евіденційний листок сего коня передає ся рівночасно з ним самим новому посідачеві; наслідком того переходять на нового посідача всі з'обовязання, що основують ся на сїм законї.

Як дотеперішний, так і новий посідач має подати до відома передачу чи там переєм коня.

Імя, назвиско і місце прожитку нового посідача має подати до відома сей послідний, як і дотеперішний посідач.

До повідомлень після сего параграфу обовязаний новий посідач вже також і тоді, як ту обставину, що на коня є виданий евіденційний листок, видно з пашпорта, переданого посідачеві.

§ 10.

В ціли передачі коний з евіденційними листками і строю для вючних звірят в хосен військової управи на випадок покликання коний, визначають військові обласні коменди за порозумінєм з краєвими політичними властями для кожного поборового повіту зправила в єго межах, а в разї потреби також і поза ним одно або кілька місць віддачі так, що з одної сторони вдоволяє ся військовим вимогам, а з другої дає ся можливість кожному посідачеві, віддавати свої конї в як найкоротшім часї і без відбування дальших доріг.

Видатки на приставленє коний та їх живленє аж до місця віддачі платить посідач.

Зараз після поклику підковує ся ті конї, що вписані на евіденційні листки так, як те в тій країні

в звичаю, і посідачі приводять їх самі або велять привести в уздечці з посторонком і зі строєм, вказаним в евіденційних листках, до місць віддачі, означених в тих листках.

Означені в евіденційних листках кількості паші (оброку) треба принести на місця віддачі.

Військо переймає коні зараз на місці віддачі разом з принесеними кількостями паші і зі строєм, з виїмкою тих коний, які в данім випадку признані нездатними.

За принесені кількості корму належить ся посідачам коний відповідна винагорода, якої вимір визначить розпорядок.

Посідачам видає ся на місцях віддачі відбитки евіденційних листків і на них має бути посьвідчений переєм коний, принесених кількостий паші та строю, а також має бути подана належна грошева квота.

Виплата належних квот до рук управнених має відбувати ся або сейчас або до шістьох тижнів за посередництвом уряду поштової щадниці.

Посідачі перенятих коний з евіденційними листками дістають за їх відставлене домів відповідну винагороду, а висоту єї постановляє розпорядок.

Розпорядок Міністерства кравової оборони з 30. липня 1914 (В. д. з. ч. 185).

§ 1. Винагороду, що належить ся посідачам за поворотний транспорт евіденційних коний і транспортних середників, приставлених але непринятих військом в місцях відбору, установляє ся за кожний кілометр віддалення між місцем віддачі а сталим приміщенням коня згідно транспортного середника, після слідуєчих квот, а саме :

АДМІНІСТРАЦІЙНА ОБЛАСТЬ	Винагорода за 1 km за одного (одну)				
	Коня (вючне зві- ря) без упряжи (сідла, строю)	Коня (вючне зві- ря) з упряжю (сідлом, строєм)	Вола з ярмом	Корови з ярмом	Віз
	сотиків				
Долішня Австрія	19	25	23	15	для всіх адміністративних областей 4
Горішня Австрія	18	24	22	14	
Сольногород	21	27	24	16	
Стирія	20	26	23	16	
Каринтія	20	26	23	16	
Країна	19	25	23	15	
Побереже	19	25	23	15	
Тироль і Передаруль . . .	22	29	26	17	
Чехи	19	25	23	15	
Морава	19	25	23	15	
Шлеск	19	25	23	15	
Галичина	18	24	22	14	
Буковина	18	24	22	14	
Дальмація	21	28	25	17	

Притім дроби низше $\frac{1}{2}$ km не бере ся під увагу, на-
томість висше $\frac{1}{2}$ km і більше числить ся за один кільо-
метер.

Вираз »кінь« треба розуміти по думці з уступу § 1
названого закона.

§ 2. Сі стопи вінагород обовязують по кінець 1914 року.

§ 3. Сей розпорядок входить в жите зараз по оголошеню.

*Розпорядок Міністерства краввої оборони з 11. лютого
1915 (В. д. з. ч. 72.) продовжує обовязуючу силу розпорядку
з дня 30. липня 1914 (В. д. з. ч. 185), від 1. січня 1915 аж
до видання нових заряджень.*

§ 11.

При переводженю клясифікації та видачі евіден-
ційних листків в часі стану удвижимлення має ся при-

мінювати постанови §-ів 4 до 10. Але вартість означає ся без огляду на ціну, підвисшену може наслідком мобілізації, а покликане може зайти навіть сейчас як сего треба.

§ 12.

Розпорядком може міністер краєвої оборони видати заборону, віддаляти коні з евіденційними листками з їх поборових повітів.

Ту заборону треба сейчас знести для всіх повітів чи для поодиноких, скоро се видає ся допускаємим без небезпеки для військових інтересів.

§ 13.

В поодиноких поборових повітах можна з увагою на господарські відносини посідачів заряджувати пробне покликане коний¹⁾.

В такім випадку мають посідачі привести негайно або веліти привести до місць віддачі, коні з евіденційними листками разом зі строєм, виказаним в тих листках, на основі дотичних приписів так само, як і при покликаню коний, що відбуває ся на основі §-а 1.

Там віддає ся коні їх посідачам зараз назад, скоро військові заступники їх оглянули, або задержує ся їх разом зі строєм до мобілізаційних вправ, які одначе можуть що до доповнення стану коний обнимати тільки поодинокі відділи війська (полки).

Посідачі одержать відповідну винагороду як за коні задержані до мобілізаційних вправ, так і за приведені лише. Висоту тої винагороди визначає розпорядок.

¹⁾ Поклик коний по думці сего § має ся заряджувати в пору догідну для посідачів коний, щоби через се не виходили шкоди для їх господарки.

§ 14.

Для згаданих в §-і 1 цілий обов'язані також посідачі перевозових середників віддавати їх державі на власність на зазив повітової політичної влади (скликанє возів) за відповідною винагородою.

Перевозовими середниками в понятю сего закона є усі вози (фіри), призначені до потягу звірятами, дальше коні, о скільки їх не перенято як коні з евіденційними листками та всякі інші потягові звірята з приналежними приборами до їзди верхом, упряжею і строєм для вючних звірят.

Сей обов'язок тріває так довго, поки оружна сила чи єї часть остає на воєннім етаті.

Жаданє треба обмежити до міри необхідної потреби.

Від передачі виняті кромі коний, звільнених вже після §-а 1, слідуєчі перевозові середники :

1. вози, що належать до господарки Двора Єго Величності і членів Цісарського Дому ;

2. вози, призначені до особистого ужитку володіючого князя Ліхтенштайнського в майоратськім домі у Відні та на замку в Лідниціях на Мораві ;

3. вози, що служать до особистого ужитку осіб, що по думці міжнародного права хіснуть ся правом екстериторіяльності ;

4. таке число возів осіб, приналежних до оружноі сили, яке вони обов'язані удержувати на випадок мобілізації ;

5. вози, потрібні конче до перевозу почти ;

6. вози, потрібні конче для священиків, лікарів і ветеринарів до виконування їх звання на селі, а іменно не більше ніж по одному возови ;

7. вози, потрібні без'услівно до поліційних і санітарних цілий і для пожарних сторожий ;

8. вози двірських стаднин і державних розплових заведень, огерень і плекалень лошаків ;

9. ті всі потягові звірята, у яких заходять причини до звільнення, наведені в §-і 1 для коний.

§ 15.

Скількість перевозових середників, запотребованих в королівствах і краях, заступлених в державній радї, визначає міністер краєвої оборони за порозумінєм з міністром війни (§ 21) і розділює її по змозі як найрівномірнійше на дотичні управні області й повіти з увагою на військові інтереси та спроможність їх пристави.

До провідання спромоги пристави возів, призначених до потягу звірятами, служить їх зголошуванє і списуванє.

В часі зголошуваня коний (§ 4, другий уступ) мають посідачі возів подавати начальникови громади до відома скількість і рід своїх возів, призначених до потягу звірятами.

Виїмки постановляє розпорядок.

Військовий заступник при комісії для класифікації коний може оглядати у посідачів самих зголошені вози та прибори до їзди верхом, упряж і стрій, що є у тих посідачів, але має на час повідомити начальника громади про свій приїзд, аби той вислав урядового супровідника.

§ 16.

Пристави перевозових середників має ся жадати від посідачів по всякій змозі рівномірно.

Для передачі перевозових середників визначає міністер краєвої оборони за порозумінєм з міністром війни пригідні місця віддачі оглядаючись на інтереси, згадані в першім уступі § 10.

Видатки на переправу і виживлене аж на місце віддачі покриває посідач.

Зараз після скликання перевозових середників мають посідачі, візвані до їх доставки, привести ті середники до місця віддачі або веліти їх туди привести з існуючими приналежними до строю предметами і кількостями паші, яких жадає ся зазивом.

Там переймає військо перевозові середники, признані придатними до ужитку, скоро перед комісією означено їх вартість.

§ 17.

Зіставлене комісій і визначене до них ціновників (таксаторів) та повірників переводить ся після постанов §-а 5.

Чи перевозові середники придатні до ужитку, рішає військовий заступник.

Ціни, прийняті для пристави перевозових середників як правильні, треба оповістити на початку урядової чинности.

Коли посідач не годить ся на ту ціну, то вартість означає ся після §-а 6, при чім не треба зовсім зважати на ціну, що може підвисшена наслідком скликаня перевозових середників.

Проти визначеної так ціни не вільно відкликати ся.

За привезені зі собою кількості паші, як і за відставу неперенятих перевозових середників назад домів, належить ся посідачам винагорода, а висоту її визначає розпорядок.¹⁾

Посідачі дістають при віддачі посьвідку, що переєм відбув ся, а та посьвідка має виказувати також і належну грошеву квоту.

¹⁾ Див. розпорядки Міністерства краєвої оборони з 30. липня 1914 (В. д. з. ч. 185) і з 11. лютого 1915 (Р. д. з. ч. 72) подані під § 10 сего закона.

Належні квоти виплачує ся управненим до їх відбору після §-а 10.

При продажі перевозових середників, що відбуває ся по довершеній демобілізації, слідує брати в першім ряді на увагу доставців тих середників.¹⁾

§ 18.

Громади обовязані вести викази, потрібні до підготованя клясифікації та покликаня коний, як також і до скликаня перевозових середників, і мають співділати при урядових чинностях у виконаню сего закона.

§ 19.

Посідачів коний і возів, що не вдоволяють тим обовязкам, які спадають на них після §-ів 4, 6, 7, послідного уступу, 9, 13 і 15, третого уступу, сего закона, карає ся гривнами аж до 200 корон.

За переступ постанов, що містять ся в §-і 10, третім уступі, як і в §-і 16, передпосліднім уступі, відтак за переступ заборони, яку видасть ся після §-а 12, як також за те, що хтось нарочно вчинив нездатними до воєнних цілий коні з евіденційними листками або перевозові середники по тім, як відбуло ся покликанє коний чи там пристава перевозових середників, карати ме ся — не нарушуючи наступаючої може карно-судової кари — грішми аж до 600 К, а з тим може бути получений арешт до одного місяця.

В кождім карнім ореченю означає ся zarazом кару арешту — найвисше на один місяць — і ся кара

¹⁾ В першій отже мірі мають право до відкупу возів ті, що їх військови приставили.

має прийти в разі нестягаємости грошевої кари на місце тої.

§ 20.

Виконувати карну власть і рішати про піднесені заміти і жалоби належить до політичних властей, а в послідній інстанції до міністерства краєвої оборони. Відкликам (жалобам) проти рішень і заряджень, які видає ся на основі сего закона або для єго переведеня, не прислугує право відволоки.¹⁾

Виїмку із сего допускає ся лише о стілько, о скілько ходить о виконанє карних оречень.

Грошеві кари впливають до каси тих громад, в яких постійно удержує ся дотичні конї чи перевозові середники.

§ 21.

Сей закон стає обовязувати з днем свого оповіщення. В тих поборових повітах, де не переведено ще видаваня евіденційних листків, входить поданий в §-і 1 сего закона обовязок на основі виказів і списів, ведених після закона з 16 цвітня 1873, В. з. д. ч. 77.

Виконати сей закон поручаю Мому міністрови краєвої оборони, що має видати розпорядки, потрібні до виконаня сего закона, за порозумінєм із прочими учасними міністрами, а в зарядженнях, що дотикають спільної військової сили, також і з міністром війни.

Відень 21. грудня 1912.

Франц Йосиф в. р.

Штірк в. р.

Георгі в. р.

¹⁾ Хоть би хто отже й внїс відклик від наложеної кари, то все таки мусить до рішення того відклику, піддати ся тим рішенням і зарядженням, які наразї вже видані.

ДОДАТОК.

На основі закону, який ми тут дослівно подали, віддали посідачі, зараз по зарядженю мобілізації, свої евіденційні коні і вози на власність держави. Ціна за евіденційні коні була визначена в трох клясах а саме, 1050 К, 800 К і 500 К відповідно до того, чи даний кінь був приділений військовим заступником в часі евіденційної комісії, до категорії (розряду) верхових, потягових, чи вючних коний. Винагорода за вози, упряж і неевіденційні коні була різна відповідно до оцінки. Грошеві квоти, що належали ся посідачам евіденційних коний, зглядно возів мали бути виплачені зараз або до шести тижнів за посередництвом поштової каси опадности. Однак з причини ворожої інвазії стало се неможливе і много посідачів ще до сеї пори не підняли належних їм квот. Щоби отже одержати винагороду, треба внести подане і то найлучше прямо до ц. к. крайової Дирекції Скарбу, яка тепер урядует в Бялій. Взір подання подаємо при кінці сего додатку. Належитість може бути виплачена навіть тоді, коли хто затратив урядове потверджене, яке ему віддали за зложену синю карту, або такого потвердження зовсім не одержав. Однак в тім випадку треба се в в поданю зазначити і подати докладно куди приставив коні зглядно віз і де зложив синю карту зглядно потверджене відбору возу.

Взір подання:

*Висока ц. к. галицька краєва Дирекція Скарбу
в Бялій.*

Іван Зарума, господар в Грабівци, політичний повіт: Богородчани, почта: Богородчани, приставив після постанов закон з 21. грудня 1912 р. В. д. з. ч. 235 дня 29. серпня 1914 року пару коний і один віз а також упряж означені евіденційними числами 2456, 3429.

За приставлені коні належить ся підписаному 2100 корон, за віз 150 К а за упряж 140 К. Тому, що підписаний не одержав ще сеї квоти, просить переслати її за посередництвом поштової щадниці або переказати через ц. к. податковий Уряд в Богородчанах.

Квіт (потверджене), що підписаний зложив одержані від війська папері в податковім Уряді, віддасть підписаний при відборі готівки.

Грабовець, дня 20. серпня 1915.

Іван Зарума.

Замітка: Коли хто не дістав квіту (потвердження), або загубив его, то про се треба згадати в поданю а тоді очевидно відпадає послідний уступ подання.

Закон з 26. грудня 1912 р.

про чинитьби на воєнні ціли

i

Розпорядки Міністерства краєвої оборони з 14. листопада 1914. (В. д. з. ч. 326), з 10. січня 1915. (В. д. з. ч. 9.) та Цісарський розпорядок з дня 9. січня 1915. (В. д. з. ч. 7.)¹⁾

За згодою обох палат державної ради запорядкую, що слідує:

§ 1.

В разі мобілізації, як і доповнення на воєнний стан можна на час воєнної небезпеки чи вибухлої війни, як для цілий змобілізованих (доповнених на воєнний стан), по воєнному виладжених або вже висланих частий оружної сили, так і для охоронних мір, потрібних в ділі ведення війни, — правити постановлених в сїм законї чинитьб, о скілько би дотичних потреб оружної сили годї було заспокоїти на час або й тільки з нерозмірно більшими видатками правильною дорогою, значить звичайними в часї мира способами.

Чинитьб на воєнні ціли можна правити також і в хосен жандармерії, скарбової сторожі, влученої до оружної сили, і в хосен державного лісного персоналу (§ 2 закона зі 6. червня 1886, В. з. д. ч. 90), як також в хосен прочих цивільних людей, що супроводять оружну силу, дальше воєнних бранців (полонників), наконець в хосен оружної сили якоїсь союзної держави.

¹⁾ Розпорядки подані при сїм законї дрібнійшим друком.

§ 2.

Ту хвилю, з якою починає ся обов'язок до чинитьб на воєнні цілі, як також хвилю, з якою сей обов'язок погасає, оповіщує міністер краєвої оборони.

§ 3.

Жаданє тих чинитьб треба обмежити до конечної потреби.

Той обов'язок наступає у всіх випадках тільки по мірі спроможности.

О скільки сей закон не постановляє виразно противно належить ся за чинитьби на воєнні цілі відповідна винагорода (§ 33).

§ 4.

До особистих услуг на воєнні цілі, але тільки поза боевою лінією можна призвати, — коли потреби годі покрити існуючими робітниками-добровільцями або ополченцями чи там обов'язаними до військової служби, котрими розпоряджує ся після §-у 7 закона про військову службу, — всіх здатних до роботи цивільних муштин, що не скінчили ще 50-ого року життя.

Молодших взиває ся перед старшими і, оскільки то дасть ся вчинити, лише таких людей, що з огляду на своє звичайне занятє надають ся до відносних робіт.

Розпорядок Міністерства кр. об. для вик. зак. до § 4.

1. Для вибору людей, яких має ся брати до особистих чинитьб на основі закона, мати муть стійність побіч правил, поданих в другім уступі параграфу закона, ще й слідуєчі:

- а) Осіб перед укінченням 17-им роком життя не має ся визначувати, о скільки не ходить о молодечих помічних робітників, що й без того заняті в якімсь підприємстві, обнятим реквізицією на основі §-у 18 закона;
- б) потрібних людей треба вибирати по всякій змозі зі самого місця їх занятя чи з найближшої єго околиці,

хиба що жадає ся їх до служби в супроводі оружно́ї сили.

2. Тим людям, що їх призвано до особистих услуг і що належать до супроводу оружно́ї сили, забезпечує ся міжнародну охорону, умовлену в обов'язуючих державних договорах про звичаї у війні на суші, тим способом, що:

1. проводить ними особа, яка відповідає за своїх підвласних;

2. носять певну відзнаку, яка видна здалека;

3. носять явно своє оруже, коли в поодинокім випадку мають бути уоружені, наконєць

4. придержують ся законів і звичаїв війни.

§ 5.

Без'услівно звільнені від особистих услуг:

а) непридатні до сего духом і тілом:

б) державні та всякі інші публичні урядники, начальники громад, відтак люди, згадані в § і 57 закона про військову службу, як також ті, що остають на становищах, котрі на основі §-у 2 закона з 6. червня 1886, В. з. д. ч. 90, чи там на основі закона, що обов'язує для укняженого графства Тиролю і Перед'арельщини про інститут краєвої оборони, дають підставу до звільнення від служби при ополченню;

в) особи, що повнять службу священників;

г) особи, що звільнені виразно міжнародними договорами або після звичаю міжнародного права.

Від виконування довше триваючих робіт і послуг поза громадою свого побуту є звільнені:

1. самостійні господарі - хлібороби фабриканти і промисловці.

2. ті, у котрих родинні відносини, що особливо заслуговують на увагу, роблять неприсутність дотичної особи неможливою без небезпеки для істновання членів родини.

§ 6.

Ті особи, що належать до персоналу якогось перевозового чи оборотового середника, з котрого користує ся на основі сего закона, якогось промислового чи іншого ділового підприємства і пр., і котрих можна ужити до особистих услуг (§-и 4 і 5), обов'язані на той час, як користує ся з підприємства, остати у своїм дотеперішнім службовім чи робітничім відношенню, поки не устане загальний чи особистий обов'язок до чинитьб на воєнні ціли (§-и 2 і 4) або поки не зайде що до їх особи якась причина до звільнення.

Інших людей, що належать до сего персоналу, не вільно силувати до дальших чинитьб в підприємстві в разі правного розв'язання службового відношення чи відношення роботи.

Розпорядок кр. об. для вик. зак. до §-у 6.

В разі реквізиції промислових чи інших заводів треба в договорах, які військова управа заключить з посідачами підприємств, з'обов'язати роботодавця, що без згоди роботоємця не може змінити існуючих умовин що до плати, служби і роботи, ні жадати більше роботи без відповідної винагороди.

В тих випадках, як роботоємець має право після законних приписів, міродатних для его робітничого чи службового відношення, розв'язати сейчас те відношене, не сьміє его роботодавець приневолити, аби лишив ся у своїм службовім чи робітничім відношенню навіть і тоді, колиб військова управа на основі закона зарекуїрувала то заведене.

Удержує ся і на дальше приналежність тих судів (властий), що після обов'язуючих законів мають рішати спори з відносин служби і роботи.

Роботодавець має відповідно оголосити в робітнях, що з'обов'язане після §-у 6 закона вже настало.

§ 7.

За особисті чинитьби винагороджує ся з увагою на рід служби чи там роботи на основі постанов, які видасть ся розпорядком.

Робітники дістають відшкодоване за з'ужите та ушкоджене потрібного і принесеного зі собою знарядя.

Людам, призваним до служби на основі сего закона, належить ся, скоро занедужають в часі своєї служби, безплатне лічене в якійсь військовій лічниці.

Розпорядок кр. об. для вик. зак. до § 7.

1. Винагорода за особисті чинитьби полягає на денній заплаті грішми і на звороті дорожних видатків, що получені може зі службою.

Коли подано поживу в натурі, то від заплати в грошах треба потрутити винагороду, визначену в сім розпорядку (до §-а 22) за виживлене в натурі.

Щоденну заплату в грошах для людей, що від них жадає ся чинитьб, які повнять при війську офіцери або на рівні з ними поставлені особи, як лікарі, інжиніри, ветеринарі, визначає ся на основі тих грошових належитостей, що прислугують ґажистам Х-го службового степеня в найнижшій степені платні. Зворот дорожних видатків належить ся їм такий, як ґажистам Х-го службового степеня.

За службу доглядача недужих виносить грошева заплата денно 8 К, за службу иншого санітарного помічника, візника чи там шофера при моторових возах, механіка, машиніста, кондуктора або коваля при перевозових середниках, дальше наставника при перегонах товару на заріз денно 5 К, наконєць за службу фірмана, погонича, наганяча, парубка або денного наймита по 3 К на день, але при тім не треба виходити поза звичайну в тім місці винагороду, поки дотичних людей zatrudнює ся в місцях їх побуту. Сю винагороду і плату грішми за можливі инші послуги має визначувати військовий начальник zatrudнюючого уряду (місця) в кождім випадку по всякій змозі за порозумінєм з начальником громади, а як можливо, то також і з повітовою політичною властю. При тім треба після рода служби

чи там роботи, брати на увагу згадані в горі найвисші виміри, а ніколи не вільно виходити поза найвищий вимір по 8 К денно.

Плату грішми і зворот можливих дорожних видатків, получених зі службою, виплачує ся після військових приписів о належностях, о скільки слідуєчі приписи не постановляють інакше.

2. Тих людей, що їх затруднює ся у промислових та інших підприємствах, перенятих військовою управою, винагороджувати ме ся так, як се було звичайно доси в дотичнім підприємстві. За більші роботи ме ся розмірно платити.

3. Висоту відшкодованя, яке має ся платити за з'ужите та ушкоду знарядя, мають визначувати після звичайної вартости власти (органи), котрим приділено робітників до служби, за порозумінєм із заступником громади, в якій робітника з роботи відпускають; відшкодоване виплачує ся в день відправи.

4. Ліченє тих, що прийняті до стану недужих якогось військового санітарного заведеня, обнимає також і безплатне живленє і безплатне подаванє ліків, а за те належить ся за той час тільки половина денної плати грішми. Під військовим санітарним заведенєм треба також розуміти і більницї та шпиталї громад на час конечности (§ 25), які переняла військова управа.

§ 8.

Особи, призвані на основі сего закона до особистих чинитьб, як також уживані до добровільних робіт чи услуг, трактує ся що до можливих претенсій на заосмотренє для себе і осталої по них родини так як військових, — хиба що може їм належить ся вже якесь заосмотренє після обовязуючих законів або умов, — іменно коли уломність, що спричинює нездібність до зарібку (непридатність до служби) або смерть слідувала довідно наслідком сеї служби.

Се заосмотренє управильнює окремий розпорядок.

Потребуючі помочи родини тих, що їх на основі сего закона призвано до особистих услуг, можуть

домагати ся такої самої підмоги, як і родини нечинних військових, покликаних з нагоди мобілізації.¹⁾

Розпорядок Міністерства кр. об. для вик. зак. до §-у 8.

1. Осуджуючи умовини жаданого може заосмотрення, як і признаючи та виплачуючи побори на заосмотрене, треба примінювати законні постанови про заосмотрюване військових та осталих по них осіб. Потрібні розвіди вести ме ся з уряду, скоро предложені стороною доказові середники (лікарське свідощтво) не вистарчають.

2. Що до виміру поборів заосмотрення ставити ме ся на рівні:

- а) ті особи, що від них жадає ся чинитьб, які при війську сповняють офіцери або особи, поставлені з ними на рівні, як лікарі, інжиніри, ветеринарі, — з ґажистами X-го службового степеня в найнижшій степені платні;
- б) доглядачів недужих — з ґажистами без службового степеня з найнижшою платою;
- в) всяких інших санітарних помічників-робітників, візників, чи там шоферів при моторових возах, механіків, машиністів, кондукторів при перевозових середниках і наставників при перегонах товару на заріз з чета-рями (фірерами);
- г) ковалів при перевозових середниках і ремісників всілякого рода — з капралями;
- д) фірманів або погоничів, наганячів, парубків і денних наймитів — з вояками без ніякого степеня.

Коли би треба було розважати претенсії на заосмотрене інших осіб, що не належать до згаданого в горі розряду, чи там такі претенсії осталих по них осіб то вимір поборів заосмотрення визначає в кождім випадку міністерська комісія, згадана в §-і 33 закона.

§ 9.

Цивільні, що належать до дружини змобілізованих або на воєнний стан доповнених відділів війська (коменд, властий і заведень) оружної сили чи до

¹⁾ Див. закон про воєнний додаток для родин змобілізованих з 26. грудня 1912. В. д. В. ч. 237.

залоги поставленого до служби корабля чи судна, приділеного часово в разі мобілізації або війни до воєнної маринарки, підлягають за каригідні вчинки, яких допустили ся в часі, як триває се відношенє, військовому карному судови і військовій дисциплінарній карній власти.

Службовники тих оборотових підприємств, що під військовим проводом виконують при доповнюваню на воєнний стан чи при мобілізації чинитьби на воєнні ціли в понятю сего закона, підлягають за нарушеня своїх службових обовязків, яких допустили ся в часі, як триває се відношенє, військовому карному судови і військовій дисциплінарній карній власти.

Цивільні, що не належать вправді до людей, наведених в обох попередних уступах, але що їх уживає ся до якої небудь роботи в понятю сего закона під проводом військових органів при доповненю на воєнний стан чи при мобілізації, мають без'услівно повинувати ся в часі сего занятя тим приказам, що їх видали військові органи про виконане сих робіт, і за нарушенє сего обовязку підлягають військовому карному судови, і військовій дисциплінарній карній власти.

Цивільних треба проте повідомити, що вони підпадають військовому карному судови і військовій дисциплінарній карній власти і в яким обсязі.

Розпорядок Міністр. кр. об. бля вик. зак. до §-у 9.

1. Людей, ужитих до особистих услуг на воєнні ціли, не з'обовязує ся на воєнні артикули. Тому не підлягають вони постановам II-ої часті книги військового карного закона «про військові злочини і військові провини та їх каранє»; сї постанови примінює ся тільки до тих, що належать до стану залоги якогось воєнного корабля, поставленого до служби або до корабля, влученого до воєнної

маринарки часово на випадок мобілізації чи війни, та їх при вступленю в те відношене з'обовязано присягою ескадри.

Військове карне судівництво виконують суди спільної військової сили або краєвої оборони.

2. Проти людей, ужитих до особистих услуг, примінювати ме ся як дисциплінарні кари: напiмнене і дисциплінарні кари арешту, які відповідають родови їх служби. При тім треба ставити на рівні:

людей, уживаних до чинитьб, які повнять при війську офіцири або зрівнані з ними особи, з офіцирами;

людей, що повнять службу ділових наставників, провідників роботи чи підурядників, відтак вивчених доглядців недужих, з фельдфеблями;

названих у виконних постановах до §-у 8, букв. в) і г), з четарями, що служать дальше доброхіть,

наконець названих там в букві д), з вояками без нїякого степеня.

Названі в першім уступі параграфу закона підлягають дисциплінарній карній власти коменданта того військового тіла, при котрім вони повнять особисту службу.

Службовники комунікаційних підприємств і люди, уживані до робіт під військовим проводом, підлягають в »дисциплінарнім« згляді військовому комендантові, під якого проводом остає підприємство або виконує ся роботу. Коли після сего управнений до караня є штабовим офіциром або поставленим з ним на рівні, то ему прислугує те право караня, яке має комендант відділу війська, а коли він офіциром або зрівнаний з ним, то має право караня, прислугуюче комендантові вилученого підвідділу. Офіцирським аспірантам і аспірантам на військових урядників та під'офіцирам, сим як комендантам транспортів чи вилучених відділів, можна надати дисциплінарне право караня в межах тих військових приписів, що в тім напрямі обовязують. Коли управнений до караня є офіциром або низшим, то те право (висше), прислугуюче комендантові відділу, виконує той комендант, що має таке право над управненим до караня.

3. Уживаних до особистих услуг людей мають військові коменданти, скоро ті люди стануть до своєї служби, поучити про се, в яким обсязі вони підлягати муть військовому карному судівництву і військовій дисциплінарній карній власти.

Ту поуку треба дати в тій краєвій мові, якої вживає сей, що его треба поучити.

§ 10.

Кожного посідача воза із запрягом або звіряти, що надає ся до перевозу людей чи набору, можна з'обов'язати, аби віддав той віз (звіря) з відповідним строєм до їзди.

Коли посідач є з'обов'язаний до особистої услуги (§ 4 і 5), то має сам повнити службу візника (погонича в'ючного звіряти); але він має право дати на своє місце придатного заступника.

Колиж посідач не може приставити заступника і не можна его також з'обов'язати до особистої послуги, то громада визначає візника (погонича) з поміж тих, що обов'язані до особистої послуги.

Ужитому до того належить ся винагорода, яку назначить розпорядок.

Розпорядок Міністр. кр. об. для вик. зак. до §-у 10.

1. Під звірятами, що надають ся до перевозу (двигання) набору, не уважає ся з правила розплодового товару і штук до подою. Такі звірята вільно тому брати до згаданих робіт тільки виїмково, коли вони навикли до потягу і сей ужиток не загрожує на будуче їх властивому призначеню. При тім вільно аж в останнім випадку брати ті штуки, що належать до корінних стад або до сплук, що мають родові книги стащини, як також до розплодових звірят, придбаних за державні чи краєві підмоги або до преміюваних. На всякий випадок виняті зпід реквізиції добре витрібовані штуки-матери, як також молоді бички і розплодові бугаї, дальше жеребні або тільні штуки в пізнійшій часі вагітності.

2. За вози і звірята, віддані до фірманки платить ся денно слідуючі винагорода:

за парокінну фіру з кінським запрягом	6 К
за однокінку зі запрягом	4 »

за віз, запряжений паром волів . . .	5 К
за два потягові коні з упряжою . . .	4 »
за одно в'ючне звіря	2 »
за верхівця (коня)	3 »

Крім того належить ся для звірят папа (обрік). Також покриває військова управа видатки на удержане возів в добрім стані, на упряж і прибори до їзди верхом і на коване коний.

Приналежній прислузі належать ся винагороди після виконних постанов до §-у 7.

Звороти і винагороди належать ся від дня переєму аж до відправи, а по ній ще за стільки днів, кілько було би потрібно до повороту найкоротшою дорогою на те місце, де відбув ся переєм (місце віддачі), при чім кожних 40 кілометрів разом з останком, що переходить 20 кілометрів, треба числити як дорогу в однім дні.

Возів і звірят, потрібних до проминаючого ужитку на місцеві військові цілі (до місцевих поїздов) жадає ся на місці потреби чи в єї найближшій околиці, на дні, та уживає ся їх так, аби могли повернути при цілоденнім ужитку до 16 годин, а при південнім ужитку до 8 годин від часу виїзду з місця їх постою — знова на те місце. За цілоденне уживане сих місцевих возів належать ся заплати чи там винагороди, визначені у виконних постановах до сего параграфу і в постановах до §-у 7, за південний ужиток половина їх, але ніколи не належить ся скарбове виживлене для чоловіка або звіряти.

Цісарський розпорядок з 9. січня 1915. Ч. 7., котрим видає ся доповнюючі постанови до закона з 26. грудня 1912, В. з. д. ч. 236, про чинитьби на военні ціли.

На основі §-у 14 основного державного закона з 21. грудня 1867. В. з. д. ч. 141, запоряджує ся, що слідує:

§ 1. Що до возів і звірят, жаданих на основі §-ів 10 і 11 закона з 26. грудня 1912, В. з. д. ч. 236, можна жадати також рішучого відступлення за вартість, яку вони мали в часі реквізиції.

Коли рішучого відступлення (§-и 10, 11 і 12 означеного закона) жадає ся додатково, то винагороди, припадаючі за переєм до ужитку, вчислює ся в ту суму, яку має ся заплатити за рішуче відступлене.

§ 2. Виконати сей цісарський розпорядок, що стає обов'язувати з днем оповіщення, велю Мому міністрови краєвої оборони за порозумінем з Моїм міністром війни і прочими учасними міністрами.

Відень, 9. січня 1915.

Розпорядок Міністерства краєвої оборони з 10. січня 1915. ч. 9, котрим за порозумінем з Міністерством війни і прочими учасними Міністерствами видає ся постанови для виконання цісарського розпорядку з 9. січня 1915. В. з. д. ч. 7, про доповняючі постанови закона з 26. грудня 1912. В. з. д. ч. 236, про чинитьби на военні ціли.

До §-у 1:

В тих випадках, як нема показчиків оцінки і годї вказати вартости в хвилі переєму такими доказами, що не допускають ніякого закиду, треба угодити ціни переєму, але при тім не вільно виходити поза звичайну в тім місці ціну в часі переєму, зглядно — де нема змоги провідати ціну, звичайну в тім місці, — поза пересіч тих вислідів оцінки, що їх комісійно справджено в сусідних громадах.

До §-у 2:

Сей розпорядок стає обов'язувати рівночасно з цісарським розпорядком з 9. січня 1915. В. з. д. ч. 7.

§ 11.

Посідача кожного моторового воза, що надає ся до перевозу сушею, можна до того з'обов'язати, аби свій самохід разом з візником (шофером) (§ 6) віддав на ціли оружної сили з придатним до ужитку строєм.

За ужите воза належить ся винагорода, яку визначить розпорядок.

Розпорядок Міністр. кр. об. для вик. зак. до §-у 11.

За відступлені моторові вози (колеса) платить ся денно слідуєчі винагороди:

за моторове колесо без причіпленого візка	.	.	.	4	К
за моторове колесо з причіпленим візком	.	.	.	5	»

за особовий самохід з двома сідалами, зі сідалом для візника включно	15 К
за такий самохід з більше сідалами	20 »
за автобус	30 »

за тягаровий самохід, а іменно:

на тягар до вихіснування до 1500 кілограмів	30 »
на тягар до вихіснування від 1500 до 3000 кілогр.	35 »
на тягар до вихіснування понад 3000 кілограмів	35 »
за уличний або плуговий паровіз (льокомотиву) чи якусь иншу потягову машину	40 »
за причіплену тічку	5 »
за причіплений віз	10 »

Найвисший тягар до вихіснування справджує ся при переємі возів в данім випадку посвідками фірми.

Удержувати в належнім стані моторові вози (колеса) і доставляти те, що потрібне до їх руху, є обовязком військової управи.

Уживаним до служби на основі сего закона візникам, чи там шоферам (машиністам, механікам) належить ся винагорода після виконних постанов до §-у 7.

Заплати і винагороди належать ся від дня переєму аж до відправи і по ній ще за стілько днів, скілько було би потреба, аби повернути найкоротшою дорогою на місце колишньої їх віддачі, при чім для особових самоходів і моторових коліс почислює ся на денну чинитьбу по 200 кілометрів, для автобусів і тягарових самоходів по 100 кілометрів, а для уличних і плугових паровозів та инших потягових машин по 30 кілометрів, подібно як і останок, що виходить понад половину дотичної скількості кілометрів.

Моторових возів, потрібних до проминаючого ужитку на місцеві військові ціли (до місцевих поїздок) жадає ся на місці потреби чи в его найблизшій околиці на дні та уживає ся їх так, аби при цілоденнім ужитку змогли до 16 годин, а при південнім ужитку до 8 годин повернути від часу виїзду з місця їх постою знова на те місце. За цілоденне уживанє сих місцевих возів належить ся посідачеви воза винагорода, визначена у виконних постановах до сего параграфу, візникови (шоферови) заплата, приписана у виконних постановах до §-у 7, а за південне уживанє половина

сих квот, але ніколи не належить ся скарбове виживлене. Те, що потрібне до руху, має приставити посідач воза, не маючи права до винагороди за те.

Цісарський розпорядок з 9. січня 1915, ч. 7. і розпорядок Міністерства краювої оборони з 10. січня 1915, ч. 9., див під § 10.

§ 12.

Посідачів суден (кораблів) і літаків можна з'обов'язати, аби ті предмети передали до ужитку. Що до таких предметів можна також жадати, аби посідач віддав їх раз на все.

Суден і літаків можна жадати з залогою і строєм або й без того.

За уживані судна і літаки платить ся винагороду, як нема окремих умов, на основі комісійної оцінки.

Рух суднами або літаками можна застановити і вихіснувати цілком або вчасти для військових цілей.

За застанову руху не дає ся ніякої винагороди.

Витвір і удержуванє літаків можна застановити або й тільки обмежити.

Розпорядок Міністр. кр. об. для вик. зак. до §-у 12.

1. Перед переемом суден чи літаків треба комісійно справдити звичайну вартість тих річий.

Комісія складає ся:

- а) з одного представника повітової політичної влади як предсідника,
- б) з одного військового заступника,
- в) з одного заступника скарбової влади.

На жадане одного з членів комісії має предсідник призвати знавця, котрого сам записягне перед урядовою чинністю. Коли їх гадки ріжнять ся, то вартостію уважає ся пересіч тих квот, які означили три члени комісії.

Знавцєви належить ся винагорода, яку визначить комісія найвише 7 К денно, а в тій винагороді містить ся також і зворот можливих ведатків на дорогу. Винагороду виплачувати ме повітова політична власть місця віддачі додатково на рахунок етату війська.

2. Коли що до рішучого відступлення чи відступлення на ужиток не прийшло до ціли свобідна загода до чого треба змагати на всякий випадок, то за рішуче відступлене платити ме ся ціну, усталену при оцінці, а винагороду, припадаючу за уживане (зі строем і залогою або й без того), має комісія визначити подібно як вартість.

Що до условин плати служби і роботи для залоги літаків мають стійність виконні постанови до §-а 6.

Цісарський розпорядок з 9. січня 1915, ч. 7. і розпорядок Міністерства краювої оборони з 10. січня 1915, ч. 9. див. під § 10.

§ 13.

Від пристави на воєнні ціли після §-ів 10, 11 і 12 виняті слідуючі вози (судна, літаки), коні та вючні звірята :

- а) призначені до господарства Двора Їго Величності і членів Цісарського Дому ;
- б) ті, що призначені до особистого ужитку володіючого князя Ліхтенштайнського в майоратськім домі у Відні та в лідницькім замку на Мораві ;
- в) призначені до ужитку тих осіб, що по думці міжнародного права хіснують ся правом екстериторіяльности ;
- г) потрібні необхідно до перевозу почти, для поліційних і санітарних цілий і для пожарних сторожий ;
- д) конче потрібні для священників, лікарів і ветеринарів на селі до виконуваня їх званя, а іменно найбільше один моторовий віз або один віз з запрягом або одно звіря до їзди верхом чи до подвигу ;
- е) ті, що належать до двірських стаднин і державних розплодових заведень, до огерень і плекалень лошат ;
- є) огери і кобили, уживані постійно на розплодок у приватних стаднинах, ліценціовані приватні

огери, жеребні кобили і клячі зі ссучими лошатами протягом чотирох місяців, як лошата ссуть, наконєць конї, удержувані виключно і постійно до перегонів.

Коли взяті після §-у 10, 11 чи 12 вози, судна, літаки або звірята стануть в часі їх уживання зовсім непридатними, будуть ушкоджені чи змаліє їх вартість в незвичайній мірі, то посідач може домагати ся тільки тоді звороту шкоди, як вона вийшла без єго провини або, як він дав людий (візника, погонича, шофера і пр.), без провини сих послідних.

За звичайне з'ужите перевозових середників не платить ся відшкодованя.

При вимірі відшкодованя треба брати за підставу дотичну оцінкову вартість, яку справджено комісійно при пересмі.

До §-у 13:

1. Такими, що служать до санітарних цілій (букв. г), уважати ме ся також вози і звірята, призначені трівало до чищення вулиць, вивозу сьмітя і олітків (нечисти).

Священиками, лікарями і ветеринарями на селі (букв. д) треба уважати також тих, що вправді мешкають в місті, але їх діяльність у званю поширює ся також і на одну або кілька сільських громад.

Під приватними стадинами (букв. е) розуміє ся всі розплодові господарки, що трівало уживають на розплодок бодай чотирох клячий. Із жеребними клячами ставити ме ся на рівні ті, що в послідній минулій порі становлення були становлені державним або ліценціованим оґером, хиба що їх становлено в послідних двох літах і при тім остали незапліднені.

2. Відшкодованя, оскільки воно належить ся після закону в сих чи инших випадках, можна правити тільки тоді, коли військова управа не вирівнала шкоди в той спосіб, що призначила на те предмет рівного рода або ушкоджений предмет веліла направи.

§ 14.

Звірята, що надають ся до пересилки вістий, особливо голуби, можна забирати за винагородою, яку визначить розпорядок.

Удержуване таких звірят, як також взаїмини за їх посередою можна застановити або й тільки обмежити.

До §-у 14:

За стягнені голуби платити ме ся одноразову винагороду по 1 К 50 с. від голуба.

§ 15.

Всіми, навіть і в приватнім посіданю остаючими гостинцями, дорогами і штукою поставленими предметами, що служать цілям комунікації (мости, віадукти і т. и.), вільно користувати ся без всякої винагороди.

Середників до переправи водою (перевозів, поромів і пр.), що служать до публичної, як і приватної комунікації, може оружна сила та єї дружина уживати без обмеження. Рух такими середниками переправи може бути з військових зглядів цілком застановлений. За уживанє таких публичних середників належить ся, відповідно до звичайної вартости чинитьби, яку визначить ся комісійно, винагорода без огляду на можливі з'обовязання, що спадають на власника того середника на основі концесійної грамоти. За застанову руху не платить ся ніякого відшкодованя.

За уживанє середника переправи, що служить до приватного ужитку, не платить ся ніякої винагороди.

За шкоду, заподіяну уживанєм таких середників і штучних предметів, остаючих у приватнім ужитку, платить ся відшкодованє.

До §-у 15:

1. Вартість чинитьби означає ся комісійно після трьох послідних уступів 1-ої точки виконних постанов до §-у 12.

2. Про шкоду, заподіяну в перевозових середниках, як і предметах зладжених штукою, що находять ся в приватнім посіданю, коли тої шкоди не повернено дорогою обосторонного порозуміння або не посвѣдчено її (сквитовано), має пошкодований якстій подати звістку до повітової політичної власти, означуючи висоту шкоди, а та власть має призвати знавця і негайно розсліди шкоду як слід, а в випадках шкід понад 1000 К призвати до того також заступника скарбової власти. Коли пошкодований не вдоволяє ся квотою відшкодованя, яку на основі сих розслідів предложила військова управа, за порозумінєм з управою скарбу, то згадані попереду розсліди треба уважати підставою для поступованя, котре має ся перевести після §-у 33. Винагороду, яку уложить ся наперед зі знавцем, виплачує повітова політична власть на рахунок управи війська. Повітова політична власть має знавця запрягнути.

§ 16.

Для уживаня залізниць є міродатні обовязуючі приписи або договори, заключені може з дотичними підприємствами.

Як сего вимагають військові згляди, можна застановити рух на поодиноких чи на всіх шляхах, а також користувати ся ним цілком або по части для військових цілій.

За застанову руху не платить ся ніякої винагороди, хіба що інакше приписують законні постанови, концесії чи умови.

§ 17.

Уладженнями залізничного телеграфу, приватного телеграфу і телефону можна послугувати ся разом з їх персоналом (§ 6) і зналібем цілком чи в части або можна застановити рух на них.

За уживанє уладжень зелізнничого і приватного телеграфу і телефону платить ся винагороду після тих вимірів тарифи, що мають стійність за уживанє державних телеграфів чи там телефонів.

Але коли виміри тарифи для приватних телеграфічних і телефонічних уладжень є низші, то винагороду платить ся після сих низших вимірів. За шкоду, заподіяну уживанєм, належить ся відшкодованє.

За застанову руху не звертає ся нічого.

До § у 17:

Для зголошеня, провірення і звороту шкоди, заподіяної уживанєм приватних телеграфічних і телефонічних уряджень, має стійність 2. точка виконних постанов до §-у 15.

§ 18.

На означені в § і 1 цілі обовязані посідачі підприємств руху і промислових заводів — після вибору жадаючого чинитьби — або самі вести своє підприємство дальше або передати єго до ужитку разом із персоналом (§ 6).

За уживанє заводів, що находять ся в русї й обчислені на зарібок, дає ся винагороду на основі комісійної оцінки, приймаючи за основу пересічний дохід.

Коли військова управа розширила чи обмежила підприємство, відтак може доставила потрібних людей, то се треба брати відповідно на увагу.

До §-у 18:

1. Заводів і промислових уряджень має ся правити до воєнної чинитьби тільки в разї безусловної конечности; також на випадок такої реквізиції треба старати ся дійти до добровільної загоди із з'обовязаним.

2. Коли посідача заводу чи промислового підприємства з'обовує ся вести рух дальше, то він повинен свої

витвори — о скільки їх жадає військова управа — відступити їй негайно по тих цінах, по яких він збував пересічно свої продукти в останнім році перед оголошенем початку з'обов'язання до чинитьб на воєнні ціли. О скільки з причини значної зміни коштів витвору (хиткості в ціні сирівців, підвишок або обнижок видатків на заряд наслідком розширень або обмежень підприємства в інтересі військової управи, для того, що може військова управа доставляє людей і т. и) зобов'язаний до чинитьби жадає зміни ціни або військова управа вважає ту зміну вказаною і не дійде в тім згляді до згоди, то військова управа постарає ся о осуд непричасних в тім знавців, що до висоти відповідної ціни і видасть своє рішення за порозумінем із скарбовою управою. Знавців має вказати на зазив військової управи та центральна власть, до якої се передовсім належить після її круга ділання з огляду на рід підприємства, що зобов'язане до чинитьби.

За важніші потрібні артикули, що надають ся до визначення одноцільної ціни (масові артикули, закуплювані час до часу) має визначувати ціну — о скільки не ходить о річи, за які визначить загальну висоту винагороди розпорядком — військова управа в відповідних відступах часу за порозумінем зі скарбовою управою і співінтересованими центральними властями, по вислуханю безсторонних знавців, яких має вибрати дотична центральна власть з тих фахових кругів, що приходять тут на увагу.

Коли посідач заводу не годить ся на ціни, визначені після попередних постанов, то може доходити своїх претенсій після §-у 33 закона.

3. Коли жадає ся відступлення до ужитку і не доведе ся до згоди що до винагороди, як і що до умовин передачі чи віддачі (звороту) заводу, то винагороду, як і услів'я їх передачі та звороту визначає ся комісійно.

На винагороду треба признати посідачеви заводу пересічний дохід з нослідних п'ятох літ, а як завод існує коротше, то пересічний річний дохід від часу его істнованя, при чім доходом уважати ме ся ту надвижку ділових приходів, що лишає ся по відшибненю видатків і податків і прочих публичних данин разом з додатками, можливих втрат, дальше по переведеню відповідних потручень із вар-

тости предметів майна і по відшибненню відсотків від довгів. В часі відступлення заводу військовій управі спадають видатки, получені з правильним веденем руху, на спільний етат війська. Коли в часі того відступлення вийдуть які шкоди наслідком розширень (форсованя) або обмеженого руху, відтак наслідком руху, веденого людьми, яких приставила військова управа, то по тім, як устане реквізіція, треба комісійно означити шкоди і, о скільки не доведе ся до загоди, також і висоту відшкодованя, яке має ся за те заплатити.

Для тих приписаних в горі комісійних справджень мати муть стійність постанови другого і третього уступу 1-ої точки виконних постанов до §-у 12 з тою відміною, що перед ухвалою треба після потреби вислухати гадки одного аж до трьох знавців, котрих має вказати торговельна і промислова палата. Винагороду, яку має ся умовити наперед зі знавцем, покриває військова управа, о скільки та винагорода переходить дотичні виміри, постановлені в третім уступі §-у 12 сего розпорядку.

Коли якийсь завод відступає ся військовій управі, то його керму треба поручити якомусь офіцирови (військовому урядникови); технічним начальником визначає ся якогось заводовця, а по змозі того, що доси кермував підприємством.

§ 19.

Всі посідачі нерухомостей обов'язані відступити на час потреби до ужитку остаючи в їх посіданню нерухомости для построєня укріплень та інших військових будівель (об'єктів), для воєнного виладженя оборонних місць, на будову мостів, гостинців і залізниць або впрочім для посередної чи прямої підмоги і безпеки воєнних операцій.

За уживанє нерухомостей платить ся з правила винагороду, яку визначає ся комісійно. Винагороди не платить ся ніякої за уживанє будинків, що стоять порожні та не приносять ніякого доходу, за уживанє спочиваючих промислових заводів, вільних площ, па-

совиск, лісів і необроблених куснів ґрунту, але що до тих послідних лише до часу їх звичайної обрібки.

Відступлені до ужитку нерухомости слідує звернути в такім самім стані, в яким їх перенято. Але як наслідком уживання потерпіла шкоду сама річ, то за те треба заплатити відповідне відшкодованє. З тої причини треба при переємі справдити комісійно стан нерухомостий та їх вартість, а при звороті заподіяну може шкоду.

Коли посідач не вдовольє ся справдженєм комісії, то вільно єму зголосити свої претенсії по думці §-у 33.

Право власности на нерухомостях, що їх передано до ужитку по думці сего параграфу, можна набути вивласненєм. В поступованю для вивласнення має ся примінювати анальогічно постанови закона з 18. лютого 1878, В. з. д. ч. 30.*)

§ 20.

На означені в §-і 19 ціли можна жадати що до будинків крім постановленого там відступлення до ужитку також і передачі до свободної розпорядимости. Свобідна розпорядимість обнимає також і право: збудити той будинок або єго перемінити.

Як треба, то можна також правити вивласнення.

За звичайний ужиток платить ся винагороду після §-у 19.

Коли відданий будинок збудено або єго основно перемінено, то слідує звернути заподіяну тим шкоду. Відшкодованє означувати ме ся після оцінкової вартости будинку.

Власник може жадати також викупна власности дорогою вивласнення.

*) див. розпорядок під § 20.

Оцінкову вартість будинків рішає ся комісійно перед їх переємом в посідане або перед збуренєм. Та комісія устійнює також і шкоду, заподіяну збуренєм чи основною переміною.

Коли посідач не вдоволяє ся рішенням комісії, то вільно єму піднести свою претенсію по думці § у 33.

До поступованя в ціли вивласнення має ся примінювати аналогічно постанови закона з 18. лютого 1878, В. з. д. ч. 30.

До §-ів 19 і 20 :

1. При комісійних справджуваннях, які має ся виконувати після §-ів 19 і 20, примінювати ме ся три послідні уступи 1-ої точки виконних постанов до §-у 12.

Комісія розвідує стан недвижимостей і означає звичайну їх вартість; відтак вона рішає, чи взагалі має ся платити винагороду по думці другого уступу §-у 19, а коли так, то визначає висоту тої винагороди.

При звороті недвижимостей має вона справдити шкоду спричинену прямо в данім разі наслідком уживаня (§ 19) чи там наслідком знищення або цілковитої переміни (§ 20) і визначити подібним способом зворот тої шкоди, який має ся заплатити. При тім подібно, як у всіх других випадках, в яких після закона належить ся зворот шкоди, не треба брати на увагу утраченого зиску ні ушкоджень, що спричинені наслідком воєнних акцій (н. пр. острілюваня).

2. На випадок вивласнення треба, як проволока грозить небезпекою, брати за основу поступованя постанови §-ів 40 і 41 закона з 18. лютого 1878, В. з. д. ч. 30.

§ 21.

До постоїв (кватирунків) примінювати ме ся взагалі ті законні постанови, що мають стійність для минаючого постою в часі мира : вони розширюють ся також і на всі особи, згадані в §-і 1, як і на всі звірята.

Винагороду платить ся після згаданих попереду законних постанов, а о скілько ті не вистарчають, то в тім вимірі, який визначить розпорядок.

В разі потреби можна жадати до ужитку також і таких просторів, що в часі мира звільнені від постою. Але виїмку від сего становлять: будинки призначені до господарки Двора Їго Величності і членів Цісарського Дому та призначені до ужитку тих осіб, що після міжнародного права хіснуть ся правом екстериторіяльності, відтак необхідно потрібні будинки та їх части, що служать прямо на державні ціли, дальше простори публичних музеїв, галерій штуки, архіви і бібліотеки та простори жіночих монастирів, відокремлені внутрішною клявзурою і відповідаючі дійсній потребі, наконець ті будинки залізниць, що конче потрібні для руху, якого вимагають воєнні ціли.

Посідачі мають відступати до ужитку вільні площі, а як таких нема, пригідні ґрунта, потрібні на табори відділів військ та на складанє воєнного знадіб'я і припасів. Так само мають вони віддавати до ужитку простори, потрібні на приміщенє всіляких припасів.

Що до винагороди мають стійність постанови §-у 19, другого уступу.

До §-у 21 :

1. Особам, що їх покликає ся до чинитьб, які при війську повнять офіцири або поставлені з ними на рівні, належить ся приміщенє таке, як ґажистам X-го службового степеня, а всім иншим таке, як мужві (простим жовнірам).

2. За приміщенє штуки рогатої худоби в стайні чи стодолі, в шопі або під оборогом платить ся денно 2 сотики, за приміщенє вівці або товарини на заколенє 1 сотик.

3. Чи і яку винагороду має ся платити за місця (простори), жадані після передпоследного уступу сего параґрафу

закона, треба постановити комісійно після трьох уступів 1-ої точки виконних постанов до §-у 12.

§ 22.

Населенє, що веде домашну господарку, можна з'обовязати, аби доставляло поживи в натурі для людей, згаданих в §-і 1.

Скількість тої поживи визначає розпорядок.

Посідачі споживних артикулів (звірят на заріз) обовязані доставити їх на жаданє.

Жадати сего можна за посередою громади, а її можна спонукати до пристави на місце призначеня.

Достави розплодового і дійного товару можна жадати тільки виїмково.

За виживленє в натурі і за споживні предмети належить ся винагорода, яку визначить розпорядок, при чім має ся брати за основу винагороди пересічні торгові ціни, устійнені на місяці: жовтень, падолист і грудень попередного року, дочисляючи причинок аж до одної третини тих цін.

О скілько в часі, як тривають чинитьби на воєнні ціли, помітить ся дійсну підвишку чи знижку торгових цін, визначає ся на тій основі наново виміри винагороди, але при тім не дочислює ся причинку.

До §-у 22:

1. У виживленю в натурі (поживі на постою, квартирі) виносить ціла денна порція, припадаюча на одного мужа:
 700 ґрамів хліба,
 дві порції кави, кожда з 20 ґрамів палених кавових зерен і з 25 ґрамів цукру,
 400 ґрамів сьвіжої воловини,
 140 ґрамів ярини (рижу, крун, пшеничного ґрису, стручкових овечів пшона, гречаної каші, сушених мучних страв),

потрібні приправи (30 грамів соли, 0.5 грама перцю, або паприки, 20 грамів свіжої зеленени до росолу, 2 центилітри оцту, 20 грамів товщу, 5 грамів цибулі або чісника) і 50 центилітрів вина або $\frac{3}{4}$ літра пива.

Їда в поодиноких порах має складати ся, іменно:

сніданок з одної порції кави,

обід із приладженої цілої порції мяса і половини порції ярини, відтак з половини порції напیتка.

вечера з приладженої половини порції ярини, відтак з половини порції напیتка.

Порцію хліба ділять ся на сніданок, обід і вечері, другу порцію кави можна жадати до обіду або до вечери, так само можна жадати по половині порції мяса на обід і на вечеру.

На виживлене в натурі можна жадати тільки те, що є звичайно в тім місці чи домі; тому, як нема поодиноких артикулів денної порції, треба за них доставити інші рівновартні артикули, звичайні в тім місці. Громада має дбати про те, аби жадане природне виживлене (пожива на квартирі) було приладжене на визначений час. Як відділ війська лежить в таборі, то харч має або громада приставити до табору або мужву водить ся відділами туди, де харч приготовано.

Пізнійший розпорядок Міністерства кр. об. з 14. мая 1915, ч. 117.

За виживлене в натурі звертає ся, іменно:

за одну цілу денну порцію	1	К	89	с
за сніданок	—	»	22	»
за обід з цілою порцією мяса	1	»	29	»
за обід з половиною порції мяса	—	»	89	»
за вечеру з половиною порції мяса	—	»	78	»
за вечеру без порції мяса	—	»	38	»

Винагороди за поживу визначені в прилозі; они мають стійність лише остільки, оскільки добровільною угодою не дасть ся досягнути низших цілн.

3. Як звірят на заріз жадає ся зправила рогатого товару. Доставляти треба воли або корови, що мають по змозі понад 3 літа, а ніколи понизше двох літ; як виїмково не можна вдоволити жаданю доставити рогатий товар або доставити тільки по части, то намість одної штуки має ся

приставити 10 овець чи 10 кіз або 5 свиний. Розплодового товару і штук на подій вільно жадати на заріз тільки в тих неминучих виїмкових разях, як потрібного на заріз товару годі иншим способом на час покрити. При тім вільно доперва в крайнім випадку жадати тих штук, що належать до коренних стад або до спілок, які мають родові книги стаднин, як також розплодових звірят, придбаних за державні чи краєві підмоги або преміюваної худоби. На всякий випадок виняті згід реквізиції добре витрібовані штуки-матери, як також молоді бички і розплодові бугаї, даліше свині з розплодових стад і тільні корови в пізнійшій часі вагітності.

Тучні штуки приймає ся тільки на покриті місцевої потреби. Від переєму виключені: бугаї, буйволи, даліше не цілком здорові, дуже худі і сильно згонені штуки, відтак товар із заражених пошестію околиць.

Винагороду за переняті штуки на заріз платить ся після справдженої живої ваги.

§ 23.

Посідачі паші мають єї доставити в потрібній кількості.

Від громади можна жадати, аби скосила і зібрала та поставила пашу.

Для звірят можна жадати також і пасовиска.

За з'ужиту пашу платить ся винагороду, визначену після обох послідних уступів §-у 22. За траву чи плоди з поля, поставлені на корм для звірят, і за віддані на пасовиско левади (виїмково оброблені поля) платить ся винагороду на основі оцінки знавців після звичайної вартости, яку мали би ті плоди в часі жнив; за властиві пасовиска належить ся звичайна в тій місцевині оплата (пашне).

До §-у 23:

1. Жадаючи папі, треба брати на увагу удержане власного товару доставця.

Паші жадає ся після тягару. Як нема вівса, сїна нї соломи, то доставляє ся за те рівновартні артикули, звичайні в тїм місці, що їх заступають.

2. Передвиджена в послїднім уступі сего параграфу закона оцїнка має відбувати ся в присутности одного заступника громади, а переводить її знавець, якого визначить повітова політична власть. Про оцїнку має заступник громади списати протокол, а знавець підпише его також; протокол посилає ся повітовій політичній власти. Що до знавця то має стійність 2. точка виконних постанов до §-у 15.

§ 24.

Для цілий, означених в §-і 1, можна жадати від посїдачів ще й иншого потрібного воєнного знадїбя, аби віддали его до переминаючого ужитку, або відступили цілковито.

За забране таких предметів належить ся винагорода, а за їх ушкодженє відшкодованє після звичайної вартости, котру устійнюють знавці.

Доставні договори, заключені посїдачами припасів з військовою управою, не звільнюють від обовязку до чинитьб на воєнні ціли.

До §-у 24:

1. Крім річевих чинитьб, наведених подрїбно в законї, чи там у виконних постановах, можна жадати також і помічного воєнного матеріялу, пр. сирівців, півфабрикатів і готових витворів, будівельного матеріялу і знарядя, річий, потрібних до руху і вивінования, наконєць ліків. Але виїмки становлять такі предмети, що їх можна вихіснувати для воєнних цілий тільки посередно, обертаючи на те гроші з їх продажі, як н. пр, вартні папери, предмети штуки і т. и.

Пізнїйший розпорядок Міністерства кр. об. з 14. мая 1915, ч. 117.

За артикули, що надають ся до визначеня одноцїльної цїни, платити ме ся, — скоро добровільною угодою годї осягнути низші цїни, — винагороди після тих вимірів, які

має ся визначити після виконних постанов до §-у 18, точка 2.

Для артикулів, жаданих з цивільних аптик, мають стійність під таким самим услівем такси, визначені для потреби біленьць (лічниць) і гуманітарних заведень.

В ціли означеня звичайної вартости других предметів, як також для визначеня винагороди чи відшкодованя настановляє повітова політична власть знавця, о скілько не дійде до добровільної угоди, а по всякій змозі порозуміє ся та власть із військовою властію. Як імовірно ходить о квоти, висні ніж 1000 К, то до оцінки треба призвати заступника скарбової власти. Що до списуваня і посилки протоколу про оцінку і що до знавця мають стійність виконні постанови до §-у 23.

Сей розпорядок стає обовязувати зараз по своїм оповішенню.

§ 25.

Занедужавших людей чи хорі звірята, що одначе не навіщені ніякою пошестію, має переняти до плеканя громада, скоро їх годі перевезти до якоїсь військової чи цивільної лічниць.

Громади можна також з'обовязати, аби віддали до ужитку свої вже існуючі шпиталі або уладили і відступили біленьці в конечних випадках. Громади обовязані також удержати в добрім стані шпитальні будинки та їх уладження і мають віддати до розпорядимости потрібну для недужих поживу, напінки, лікарські та шпитальні прибори, відтак виживлене для надзірного перзоналу і доглядачів, наконєць також топливо і сьвітло.

Видатки на виживлене і плекане недужих людей та звірят вертає ся після тих правил, що обовязують в часі мира.

§ 26.

Громади обовязані переняти ті предмети, що їх передала їм військова управа в переховок. Що до їх

зберігання має громада обов'язки і права того, що переходує.

За переходок предметів держави не платить ся винагороди, з виїмкою неухилимих видатків готівкою.

Політична власть може запорядити, аби продати предмети, переняті під догляд, коли той догляд є получений з нерозмірно великими видатками, або як ті предмети псують ся. Добутий із продажу гріш треба віддати найближшій військовій власті.

§ 27.

В яким обсязі, коли і де має зайти з'обов'язане до чинитьб на воєнні цілі, постановляє в основі міністер краєвої оборони.

В наглячих випадках можуть військові коменданти (власти) звернути своє жадане прямо до політичних властей, а в надзвичайних випадках прямо до громад, а тоді політичні власті чи там громади запоряджують приставу тих чинитьб на воєнні цілі.

В випадках конечної потреби можна правити безуслівно потрібних чинитьб прямо від особи до них обов'язаної.

До §-у 27:

До прямого жаданя є управнені також коменди жандармерії.

Воєнних чинитьб, яких треба на цілі оружної сили союзної держави та персоналу, згаданого в другім уступі §-у 1 закона, можуть правити тільки військові коменди (власті) власної оружної сили або коменди жандармерії.

Поодинокі люди управнені жадати воєнних чинитьб тільки на основі письменного уповажнення, виданого якоюсь комендою (властю), що має право їх жадати.

Чинитьб на воєнні цілі жадає ся письменно. Ті реквізиції мають подавати предмет і обсяг чинитьби, місце і час

пристави та імя і назвиско, степенъ, відділ війська (коменду, власть, заведене) жадаючого.

2. При жаданю місцевих фір має відпасти комісійне поступоване і оцінка без'услівно, а при всяких інших чинитьбах, жаданих прямо у громади чи у посідача, тоді, коли виповнене сих чинитьб є особливо пекуче.

§ 28.

Жадані чинитьби на воєнні ціли розділює міністер краєвої оборони на краї, краєві політичні власти розділюють на повіти, а повітові політичні власти на громади.

Оскільки се можливе без шкоди для військових інтересів і без значної надвижки в коштах, має ся жадані чинитьби на воєнні ціли накладати на відповідно велику область і розділювати їх по всякій змозі рівномірно після спроможности країв, політичних повітів і громад, при чім треба брати на увагу спромогу егзистенції кожної особи, що обовязана до чинитьб.

§ 29.

Громади можуть веліти виконати згадані чинитьби або людям, до них з'обовязаним, або прийнятим підприємцям.

§ 30.

Політичні власти і громадські старшини можуть, як хто відмагає ся від такої чинитьби або єї залишив, також приневолити до єї виконання, уживаючи навіть примусових середників і в тій ціли можуть, як треба, жадати нзвіть військової асистенції.

Коли тим жаданням не вдоволить ся на час або не у вимаганім обсязі і коли би рішучо не було можливо жадати співділання політичних властей чи громад, то військо може жадати чинитьби прямо без ін-

тервенції тих властей і громад, а в разі відмови чи опору вимогти чинитьбу під відвічальністю дотичного коменданта або, як посідача нема, то забрати, що треба; в тім випадку має комендант призивати по змозі повірників (мужів довіря).

§ 31.

Про з'обовязаня рішають в сумнівних випадках або в разі жалоб політичні власти, а в послідній інстанції міністер краєвої оборони.

Відклик не має відволікаючої сили.

§ 32.

Винагороду за чинитьби, доставлені на основі сего закона, і відшкодованє за понесену шкоду платити ме ся по змозі готівкою. О скілько годі було би заплатити зараз, то має ся на письмі посьвідчити виконанє чинитьби на военні ціли. На основі сеї посьвідки може той, що чинитьбу виконав, піднести свою претенсію після §-у 33, на скілько заплата не наступила вже передше.

До §-у 32:

1. Заплати готівкою мають посьвідчувати відборці письменно, а по змозі підписує ті посьвідки і начальник громади, хіба що ті заплати відбувають ся на основі виказів належностей.

2. Незаплачені готівкою чинитьби або відшкодованя квітує ся посьвідками. Посьвідку, якої відпис треба задержати, видає ся управненому до заплати в данім разі за посередництвом начальника громади.

3. Для ліквідації належних квот предкладає ся ті посьвідки через громаду приналежній повітовій політичній власти.

Ся власть має ті посьвідки, що вже містять в собі подробиці, потрібні до ліквідації, а особливо означене вартости чинитьби, переслати з їх показчиком прямо до міні-

стерства війни. Виплата відбуває ся через повітові політичні влади і в тій цілі мають вони задержати у себе відпис згаданого в горі показчика.

§ 33.

На скільки винагороди за чинитьбу на воєнні цілі або відшкодованя за заподіяну шкоду не заплачено по думці §-у 32, або на скільки виконуючий чинитьбу невдоволений признаною винагородою чи відшкодованєм, то він має право, зголосити свої претенсії письменно чи устно у приналежної громадської старшини протягом шістьох місяців, числячи від того дня, в яким оповіщено по думці §-у 2, що з'обовязане до чинитьб на воєнні цілі устало.

Так само слідує поступати що до зголошуваня чи доказуваня претенсій на заосмотренє, піднесених на основі §-у 8, дальше при провірці тих зголошень і при рішеннях, що до них відносять ся.

Зголошені претенсії провірюють повітові комісії, що їх настановить ся для політичних повітів; провірка оператів належить до краєвих комісій, а ті предкладають їх по справленю і провіреню зі своїми протоколами обрад міністрови краєвої оборони. Оконечно рішає комісія, яку утворить ся із заступників міністерства війни, міністерства краєвої оборони і міністерства скарбу; до сеї комісії має ся в данім випадку призвати заступників учасних міністерств.

Повітова комісія складає ся:

- а) зі старости (посадника) чи єго заступника як предсїдника;
- б) з двох членів повітового заступництва, де таке єсть, а в противнім випадку з двох повірників, яких виберуть начальники громад в повіті (старшина міст);

- в) з одного скарбового урядника;
- г) з одного заступника війська і
- д) з протоколянта.

Краєва комісія складає ся :

- а) з намісника (президента краю) чи его заступника як предсідника;
- б) з маршалка краю чи его заступника і одного члена Краєвого Виділу;
- в) з одного радника намісництва (краєвого правительства) як референта;
- г) з одного заступника краєвої дирекції скарбу (скарбової влади);
- д) з одного представника приналежної військової обласної коменди і представника дотичної корпусної інтендантури для береження інтересів спільного військового етату, а наконець
- е) з протоколянта.

До §-у 33 :

1. Постановлений в першій уступі сего параграфу закону речинець не виключає управнень, аби доходити дотичних претенсій ще перед оповіщенням, що з'обовязане до чинитьб на военні цілі устало.

Приналежною до зголошування претенсій по думці §-у 33 закона є та старшина громади, в якій окрузі предмет воєнної чинитьби находив ся востатнє постійно, де призваний до таких чинитьб мав свій осідок, або де пробувають оставші по ній особи.

Просьби, що може наспіють до неприналежної громади або прямо до висшої інстанції, треба з уряду переслати приналежній старшині громади.

2. Старшина громади має провірити зголошені претенсії що до услівій §-у 33, уступу 1, закона і, по переведеню потрібних розвідів переслати письма (протоколи), дотикаючі зголошених претенсій, якнайскорше повітовій політичній влади для предложеня їх повітовій комісії. Коли при провірці зголошень показало ся, що приписане повисше

поступоване (справдження комісії або знавців) взагалі ще не відбуло ся, то повітова політична власть має наперед перевести се поступоване.

§ 34.

Винагорода за чинитьби на воєнні ціли і відшкодоване за заподіяні шкоди, як також видатки, спричинені претенсіями на заосмотрене осіб, призваних до особистих послуг, спадають на спільний військовий етат.

Видатки, спричинені претенсіями на заосмотрене осіб, осталих по смерти покликаних до особистих послуг, обтяжують фонд військових такс. Підмоги для потребуєчих помочи родин покликаних осіб виплачує ся з державних засобів.

§ 35.

Письма, протоколи, прилоги і всякі інші грамоти, що відносять ся до чинитьб на воєнні ціли і до слідуєчих з них претенсій, вільні від стемплів і оплат.

§ 36.

Громади з'обовязані ділати спільно при виконаню сего закона.

§ 37.

Сей закон стає обовязувати з днем оповіщення.

Виконати єго велю Мому міністрови краєвої оборони за порозумінєм з Моїм міністром війни і прочими учасними міністрами.

Відень, 26. грудня 1912.

Франц Йосиф в. р.

Штірк в. р.

Георгі в. р.

До §-у 37:

Сей розпорядок стає обов'язувати зараз по своїм оповіщенню.

Рівночасно теряють свою обов'язуючу силу розпорядок міністерства краюї оборони з 25. липня 1914. В. з. д. ч. 171 і оповістка міністерства внутрішних справ з 10. серпня 1914. В. з. д. ч. 212.

Георгі в. р.

Гайнольд в. р.

Вимір винагороди за поживу.

Предмети поживи		Винагорода		
		за	К	с
Плоди на хліб і на пашу (обрік)	Пшениця.	q	*)	—
	Жито.		*)	—
	Полуплід, послід.		36	—
	Ячмінь.		*)	—
	Овес.		*)	—
	Вика.		50	—
Муки	Красша пшенична мука на печиво	q	*)	—
	Пшенична мука до варива		*)	—
	Пшенична мука на хліб		*)	—
	Пшенична зрівнана мука.		*)	—
	Житна зрівнана мука		*)	—
	Ячмінна мука		*)	—
Суха ярина	Риж	q	125	—
	Крупи		70	—
	Пшеничний грис		*)	—
	Фасоля (біб)		78	—
	Сочевиця.		140	—
	Горох		100	—
	Лущений горох		140	—
	Пшоно.		56	—
	Гречка (татарка)		42	—
	Таргонія		1	45
	Макаран	к ^л	1	45
	Всякі інші сушені мучні страви .		1	40

*) Для артикулів, означених зізвдкою *), мають стійність найвисші ціни, визначені в даній хвилі розпорядком. Коли би опісля визначено найвисші ціни також і за інші артикули, наведені в приложі, то ті ціни вйдуть намість дотичних вимірів винагороди сеї прилоги.

Предмети поживи			Винагорода		
			за	К	с
Сьвіжа ярина	Бульба (картофля, мандибурка) . .		q	*)	—
	Всяка инша сьвіжа ярина (капуста, всїлякі роди тої арини, ріпа, бу- раки, морква і пр.)		к ^л	—	31
	Кисла капуста і квасні бураки . .			—	33
Споживні артикули і заправи	Кава, непалена		q	320	—
	Кава, палена			400	—
	Чай			9	—
	Какао		к ^л	6	50
	Цукор в головах			82	—
	Цукор в кістках		q	85	—
	Сіль			—	28
	Перець			3	10
	Паприка			4	—
	Кмин		к ^л	1	30
	Зеленина до росолу (сушена) . .			3	50
	Цибуля			—	58
	Чісник			1	50
Напитки, оцет і олива	Вино		л	1	—
	Пиво (разом з данинами на само- управу)		ел	30	—
	Горівка			1	20
	Рум, арак			1	60
	Коньяк		л	4	—
	Оцет			—	20
	Олива до страв			2	20
Мясо	Живий товар на заріз, з виключенєм шток на розплодок і на подій	воли . . .	q живої ваги	155	—
		корови . .		130	—
	Живий товар на за- коленє	вівці . .		70	—

*) Для артикулів, означених звїздкою *), мають стійність найвисші ціни, визначені в даній хвилі розпорядком. Коли би опісля визначено найвисші ціни також і за инші артикули, наведені в прилозі, то ті ціни вїйдуть намість дотичних вимірів винагорода сеї прилоги.

Предмети поживи				Винагорода		
				за	К	с
Мясо, товщ, сир	Живий то- вар на заколене	безроги, свині	нижше 65 кл.	q живої ваги	200	—
			між 65 а 130 кл.		230	—
			понад 130 кл.		260	—
	кози	60	—			
	Сьвіже мясо	волovina	q	230	—	
		баранина.		160	—	
		свинина		250	—	
		козина		125	—	
		Вуджене мясо		320	—	
	Салямі.			q	500	—
	Всякі ковбаси сушені				340	—
	Солонина, вуджена.				360	—
	Свинський смалець, сало.				400	—
	Масло				3	70
	Сир			кл	2	80
Паша	Сіно			q	11	—
	Вівсяні крупи				†)	—
	Ячмінні крупи				†)	—
	Отруби				25	—
	Солома				7	—
Топливо, сьвітло і знадібе до руху	Тверде топливо			м ³	12	50
	Мягке топливо				11	—
	Деревний уголь			q	13	60
	Брунявий уголь				2	20
	Камінний уголь				3	40
	Кокс.				4	—
	Спирт (90-степенний)			л	—	97
	Олива на сьвітло			кл	2	—
	Олива до самоходів				1	—
	Ціпка товщ (до самоходів)				—	80
	Карбід.				—	60
†) Тут має стійність найвисша ціна, визначена розпорядком для вівса, чи там ячменю, з додатком по 2 кор. від метричного сотнара.						

†) Тут має стійність найвисша ціна, визначена розпорядком для вівса, чи там ячменю, з додатком по 2 кор. від метричного сотнара.

ДОДАТОК.

Воєнні чинитьби, яких військо може жадати від населення можуть бути двоякі: особисті і річеві.

1. Особисті чинитьби се ті, до яких покликують способних до праці муштин в віці 17 до 50 літ і заставляють їх до всяких праць в хосен війська. Розуміє ся, праця має бути відповідна до їх звания. Хто є вільний від особистих чинитьб, се вказує зовсім виразно закон.

За всі особисті чинитьби в хосен війська належить ся винагорода, якої висота унормована розпорядком Міністерства краювої оборони з 14. листопада 1914., ч. 226. Сей розпорядок поданий в цілости в тексті закона. Тут звернемо лиш увагу на то, що коли хто не одержав належної йому за особисті чинитьби винагороди, повинен безпроволочно зголосити свою претенсію у тої військової влади під якої приказами працював або через громадський уряд в Старостві, яке передасть ту претенсію повітовій комісії для воєнних чинитьб. В зголошенню треба подати докладно час, місце, рід відділу війська де працював і рід праці, яку виконав в хосен війська.

Родини всіх покликаних до особистих чинитьб мають, таксамо як і родини покликаних до військової служби, право на підмогу. Як старати ся о сю підмогу, подано докладно в додатку до закона про підмоги для родин змобілізованих.

2. Другий рід воєнних чинитьб, се річеві чинитьби. На основі закона про річеві чинитьби обовязані властителі возів,

вючних звірят, автомобілів, поромів, суден, літаків, доріг, залізниць, телеграфічних і телефонічних уряджень, фабрик, будинків а навіть ґрунту і т. д. віддати ті предмети на жадане властий до ужитку війська. Таксамо можуть жадати власти поживи для людей, сїна, вівса, соломи, а вкінці квартир для війська або опіки над хорими військовими особами і звірятами. В яким обсязі, коли і де мають бути сї потрібні для війська предмети зареквіровані, про се рішає міністер краєвої оборони. Однак в наглячих випадках можуть звертати ся з такими жаданнями прямо до політичних властий або громад або й навіть обовязаних до чинитьб осіб, військові команданти.

За всі зареквіровані предмети належить ся властителям винагорода. Виїмок становлять ті предмети, про які в законі виразно сказано, що за них нема ніякого відшкодованя. Відшкодоване має бути по змозі виплачене готівкою. Як виплата готівкою в даній хвилі неможлива, повинен властитель дістати писемне поквітоване на доставлені предмети. На основі сего поквітованя може властитель домагати ся виплати належної квоти.

Коли ходить о винагороду за доставлену худобу на заріз треба звернути ся з квітом до Староства а воно виплатить належну квоту. Якби однак Староство ще не урядувало то треба внести подане до ц. і к. Міністерства війни у Відни або до ц. і к. Інтендантури військової коменди XI. корпусу в Грацу або до ц. і к. Інтендантури військової коменди X. корпусу в Прешбурзі або й до ц. к. Намісництва, яке урядує тепер в Бялій. До поданя треба долучити поквітоване і переслати в грошевім листі до одної з тих властий. Взір поданя подаємо на сторони 66.

Як ходить о винагороду за інші зареквіровані предмети, тоді треба вносити подане до ц. і к. Міністерства війни до т. з. Бюра для воєнних чинитьб але подане мусить йти через Староство, а як воно ще не урядує, через ц. к.

Намісництво в Бялій. Взір подання подаємо на стороні 67. Розуміє ся що поквітоване треба також долучити, а щоби не пропало в дорозі переслати в грошевім листі.

Дуже много було таких випадків, де властителі за-реквірованих предметів не дістали ніякого поквітовання або не зовсім точне поквітоване. В таких випадках можна на основі § 33. сего закона, зголосити свою претенсію устно або писемно в громадським уряді, який пересилає зголошення до повітової комісії для воєнних чинитьб, а ся знова до краєвої комісії а краєва до комісії при Міністерстві краєвої оборони. До зголошень претенсій за воєнні чинитьби видало »Бюро для воєнних чинитьб« при Намісництві відповідний друк, якого взір подаємо на стороні 68. При зголошенню треба виповнити докладно кожду рубрику та вистерігати ся всяких непевних даних.

При кінці сего додатку звертаємо ще увагу на цісарський розпорядок з 9. січня 1915 р. ч. 7. на основі якого можна жадати відступлення возів і вючних звірят на власність держави за вартість, яку вони мали в часі реквізиції. Сей розпорядок відносить ся до тих возів і вючних звірят, які військо забрало до свого ужитку за денною винагородою. Тому, що наслідком уживання много коний і возів було ушкоджених а винагорода за уживане росла, вийшов сей цісарський розпорядок і тепер може держава забирати ті вози і коні на свою власність а платити буде за них скільки, кільки вони були варті тоді, коли військо взяло їх до ужитку. Квота належна за ужитковане має бути вчислена в ціну купна. Хто має претенсії з сего титулу, повинен зголосити їх в Старостві, бо Староства дістали припоручене перевести спис і оцінку таких возів і коний.

Взір подання в справі вищлати належної квоти за товар на заріз доставлений на основі закона про военні чинитьби (до стор. 64).

До

Високого ц. і к. Міністерства війни

у Відни¹⁾.

Михайло Стефанюк господар в *Сопові* почта *Вербіж* повіт *Коломия* віддав на візване ц. к. Староства в *Коломийі* одного вола живої ваги 420 kg і одну корову живої ваги 380 kg.

Оцінююча комісія відобрала їх дня 15. серпня 1914 року в *Коломийі*.

Пересилаючи грошовим листом поквітоване за доставлений товар, просить о вищлату належної квоти в сумі 845 К.

Михайло Стефанюк

в Сопові

п. Вербіже

коло Коломийі.

¹⁾ Се подане можна вносити до:

1. Ц. і к. Інтендантури X. корпусу як доставлено товар в окрузі сего корпусу.
2. Ц. і к. Інтендантури XI. корпусу як доставлено товар в окрузі сего корпусу.
3. Ц. і к. Намісництва.

Взір подання о виплату належної квоти за доставлені для війська, на основі закона про военні чинитьби предмети (до стор. 65).

До
Високого *ц. і к.* Міністерства Війни
у Відни¹⁾.

Михайло Мисюк, господар в Раківци повіт Городенка почта Раковець просить о виплату 290 К за доставлених для війська 20 q сїна і 10 q соломи.

Поквітоване на се пересилає грошевим листом.

Михайло Мисюк.

Уряд громадський в Раківци потверджує сим правдивість наведених Михайлом Мисюком в поданю дат.

Раковець 28. вересня 1915.

печатка.

Іван Гуменюк
начальник громади.

¹⁾ Рубрум до подання таке :

До Високого *ц. і к.* Міністерства війни
у Відни
через *ц. і к.* Староство
в Городенці.

Михайло Мисюк господар в Раківци пов. Городенка просить о виплату 290 К за доставлене сїно і солому.

Закон з 26. грудня 1912.

про воєнний додаток на удержанє для членів родин
змобілізованих,

(В. д. з. ч. 237)

i

Розпорядки як виконати сей закон,— Міністерства краєвої оборони з 28. грудня 1912, (В. д. з. ч. 238), Цісарський розпорядок з 12. червня 1915, (В. д. з. ч. 161) та розпорядок Міністерства краєвої оборони з 12. червня 1915, (В. д. з. ч. 162).

За згодою обох палат державної ради вважаю
вказаним зарядити отсе :

§ 1.

Членам родини австрійських горожан, необов'язаних до приявної (презенційної) служби, а призваних до чинної служби при оружній силі наслідком мобілізації (доповнення на воєнний стан) чи покликаня ополчення, належить ся з державних засобів воєнний додаток на удержанє по мірі постанов, що дальше тут сліднують.

З мобілізацією (доповненєм на воєнний стан) ставить ся на рівні призив резервістів або запасних резервістів до виїмкової чинної служби в часі супокою.

До §-у 1:

1. Се не становить ніякої ріжницї, в котрій части оружної сили призвано дотичного до чинної служби і якого роду є та служба.

Під призваними до чинної служби розуміє ся також і тих, що їх з такого самого приводу задержано в тій службі.

Закону не примінює ся для членів родин тих осіб, що виключно наслідком договору з оружною силою виконують якусь службу.

2. Примінюючи закон, треба ставити з горожанством австрійської держави на рівні відставу на рахунок якоїсь громади в королівствах і краях, заступлених в державній раді.

Не зважає ся на те, чи призваний до чинної служби має свій звичайний осідок в королівствах і краях, заступлених в державній раді, чи поза сею областю.

3. Призив резервістів і запасних резервістів до виїмкової чинної служби в часі миру, управилений законом з 31. мая 1888, В. з. д. ч. 77, і дотичними постановами закону про військову службу.

4. Военний додаток на удержане належить ся також і тоді, як чинну службу, що єї бере ся тут на увагу, почисляє ся за оружні (службові) справи.

§ 2.

Родиною в понятю сего закона вважає ся жінку і слюбних потомків того, що покликаний до чинної служби.

Також вважає ся родиною правних предків, братів, сестер і родичів жінки, неслюбну матір і неслюбні діти тоді, як вони постійно проживають в королівствах і краях, заступлених в державній раді, або, як є австрійськими чи угорськими державними горожанами, чи там краєво приналежними до Босни і Герцеговини, але в обох останних випадках лише остільки, оскільки при подібнім уладженю виконує ся взаїмність.

До §-у 2:

1. Під »братями і сестрами« розуміє ся також і швагрів і швагрові тоді, як ті мають одного спільного родича; зате не належить ся военний додаток тим братам і сестрам, що є неправними дітьми. Як призваний до чинної служби є сам неправною дитиною, то єго братя і сестри, правні і неправні, не мають права до причинка.

2. По думці другого уступу уважати ме ся неправні матери і неправні діти, що не мають звичайного осідку в королівствах і краях, заступлених в державній раді, членами родини тільки тоді, як мають австрійське державне горожанство чи там боснійско-герцеговинську краєву приналежність, а инші там названі особи також і тоді, як є угорськими горожанами чи там приналежать до країв Босні-Герцеговини.

§ 3.

Управненими до сего додатку уважати ме ся таких членів родини, яких удержанє залежало довідно доси в дійсній части від доходу, добутого особистою працею того, що покликаний до чинної служби.

Самостійних дрібних сільських господарів, що ведуть свою господарку з членами своєї родини і без чужої помочи, та самостійних ремісників, що не затруднюють ніякого челядника, ставить ся з ними на рівні.

Додаток на удержанє не належить ся, коли покликаний до чинної служби побирає свою платню чи винагороду дальше або з якої иншої причини не тратить нічого на своїм зарібку, або коли з огляду на єго становище, єго маєткові, зарібкові чи доходові відносини можна на основі переведених розвідів прийняти, що єго покликанє до чинної служби не загрожує удержанню тих членів родини, що їх бере ся тут на увагу.

До §-у 3:

1. До удержання можна зачислити крім поживи, помешканя, одежі і подібних, неухилимих потреб до життя в данім разі і видатки на ліченє і плеканє, а у дітей крім того кошти їх вихованя.

2. О скільки покликаний перед дотичною службою оставав у правильній чинній службі або довший час був

недужий чи без місця, то за основу рішення про управнене до воєнного додатку приймає ся той стан, що був би імовірно наступив з огляду на заводове виобразоване, спроможність зарібків, родинні відносини і таке инше, як би его не задержано чи не покликано.

3. Оцінюючи господарські відносини, буде се по найбільшій часті рішаючим, чи дотичні члени родини жили доси у спільнім домістві з тим, що покликаний до чинної служби, чи ні.

4. Можливі маєткові вартости, що подають дохід, не виключають управнення до причинку тоді, коли дохід з тих вартостей, потрібний на удержане дотичних членів родини, залежить від особиної праці покликаного до чинної служби, а без неї може він бути запевнений тільки тим, що за винагороду прийме ся яку помічну силу. На отсе треба буде особливо зважати в тих випадках, де покликаний до чинної служби належить до згаданих в §-і 3, другим уступі закона, самостійних дрібних сільських господарів і ремісників.

5. Формально не являє ся причинок на удержане ніякою підмогою для убогих і не потягає за собою правних наслідків такої підмоги. Але матеріяльно буде взагалі влучний той погляд, що причинка на удержане не має ся відказати на кожний випадок там, де мала би наступити також розумна і прихильна дбалість о убогих.

§ 4.

Додаток на удержане для кожного члена родини, що управнений до него, містить ся в належності на удержане, а як він мусить наймати помешкане, то в причинку до чиншу за наєм, що рівнає ся половині належності на удержане.

Як належність на удержане признає ся ту державну винагороду, що визначена на виживлене війська в переході через ту місцевість, де дотичний член родини мав свій звичайний осідок в тім часі, як повстало его право домагати ся додатку. Але як згаданий осідок лежить поза областю королівств і країв, засту-

плених в державній радї, то належність на удержане становить в правилі пересіч усіх квот, передвиджених на сій області для названої попереду винагороди. Виїмково можна для поодиноких місцевин чи там країн поза областю королівств і країв, заступлених в державній радї, місто пересічи визначити розпорядком окремі виміри, що одначе не сьміють переходити найвисшого виміру означеної тут винагороди.

Для членів родини понизше вісьмох літ виносить военний додаток на удержане половину того виміру, що припадає після повисших постанов.

До § у 4:

Державну винагороду за виживлене війська в переході визначає ся наперед що року після §-у 51 закона з 11. червня 1879, В. з. д. ч. 93, і оповіщує ся єї у Вістнику розпорядків для ц. і к. спільного війська та у Вістнику розпорядків для ц. к. краювої оборони.

Рівночасно оповіщувати ме ся на будуче пересіч тих квот, що передвиджені на названу винагороду, як також ті окремі виміри, що в данім разі визначені для поодиноких місцевостей чи там країн, що не належать до області королівств і країв, заступлених в державній радї,

Істнуючих в деяких краях краєвих доплат до державної винагороди за виживлене війська в переході не бере ся на увагу при вимірі причинка на удержане.

§ 5.

Покаже ся при розвідах, що та квота, яку покликаний до чинної служби давав постійно котромусь членови родини, означеному в § і 2, уступі 2, є менша, ніж квота додатку, припадаюча після сего закона, то додаток слїдує зменшити о ту ріжницю.

Загальна квота признаного родині додатку не сьміє перевищати пересічного денного заробітку того, що покликаний до чинної служби.

Припадаючий після сего закона додаток зменшає ся о ту квоту, яку виплачує ся вже може за той самий час як додаток на удержанє на основі закона з 21. липня 1908, В. з. д. ч. 141.

До §-у 5:

1. Про постанову першого уступу треба буде тямити передовсім в таких випадках, як ходить о членів родини, на примір о неправні діти, удержувані за постійну квоту, що не живуть у спільнім домістві з покликаним до чинної служби.

2, Оцінюючи пересічний денний заробіток, треба звязати на рід зарібку і галузь промислу, на періодичність чи там постійність заробітків, на те, чи доба заробітків сходиться разом із часом причинку, і на таке инше.

§ 6.

Додаток на удержанє належить ся членам родини за той час, в яким покликаний до чинної служби не може ізза неї ніяк віддавати ся своєму горожанському зарібкови. Одначе, як він утіче, або як засуджено єго судово на тяжку вязницю чи більше строгу кару, то сей воєнний додаток кінчить ся з днем правосильности карного засуду.

Членам родини тих, що полягли в битві або, що десь по битві пропали або вмирають наслідком ушкоди в чинній службі при війську чи наслідком недуги, в яку попали по причині сеї служби, ще перед перенесенєм в нечинний стан, (оскільки заходять иньші повисші умовини), додаток ще на шість місяців, числячи від дня смерти чи там від дня, як вони заподіли ся. Коли член родини протягом сих шістьох місяців дістане військове заосмотрене і се заосмотрене виносить менше, ніж належний додаток на удержанє, то квоту заосмотреня слідує на час згаданих шістьох місяців доповнити до висоти сего додатку.

До §-у 6:

Міродатний для причинка на удержане протяг часу починає ся з днем, коли покликаний до чинної служби покидає місце свого побуту в ціли нарукованя чи там з днем его задержаня в чинній службі з якоїсь із причин, поданих в §-і 1 закона, а кінчить ся в правилі з днем его повороту; відпустки в ціли видужаня і всякі інші незапроvinнені перерви в чинній службі не спричинюють утрати права до воєнного додатку.

Що він ніяк не може віддавати ся своєму горожанському зарібкови ізза чинної служби, уважати ме ся також і того, що задержаний задля недуги в якійсь лічниці чи на місці догляду недужих, або кого якісь інші непереможні причини спинюють у повороті.

2. Дійсного нарукованя жовніра можна й не справджувати, очевидно під умовою, як нема сумніву, що его покликано, бо військові власти подають до відома, що він не нарукував.

День, в якім покликаний до чинної служби покинув місце свого побуту в ціли нарукованя, як також день его повороту має справдити передовсім громада чи там дотична ц. і к. заступнича власть, о скільки ходить о когось, що проживає поза австрійсько-угорською монархією. Крім того має питома повітова власть провідувати кожний раз хвилю і обсяг роз'оруженя тих відділів війська, що доповняють ся з їх повіту. Письменних запитів до військових властей треба уникати по всякій зможі.

Як годі було що до поодиноких покликаних до чинної служби наперед справдити иншим способом день їх повороту, то міродатною вважає ся ту хвилю, в якій цілковито переведено розоружене покликаних до чинної служби в дотичнім відділі війська: день повороту справджує ся в таких випадках так, що дочислює ся дні, потрібні на дорогу до місцевости своїни з місця роз'оруженя.

Про задержане жовніра в чинній службі, яке триває поза хвилю сего загального роз'оруженя, або про задержане его в якійсь лічниці чи на місці плеканя, відтак про кожний випадок передчасних переносин покликаного до чинної служби в нечинне відношене, наконєць про его можливу утечу, судове покаране, заподілість чи смерть і про заосмотрене

оставших по нїм осіб — повідомлюють кожний раз як найекорше військові власти питому повітову власть.

3. Спосіб, яким повітові політичні власти чи там ц. і к. заступничі власти мають повідомлювати комісію про зміни, міродатні для дальшого збереження права до підмоги, і то зміни у відносинах того, що покликаний до чинної служби, — управильнений у виконних постановах §-а 9 А, III : 3.

Цісарський розпорядок з 12. червня 1915. про дальшу виплату военних додатків на удержане, припадаючих після закона з 26. грудня 1912, В. з. д. ч. 237, і признаване державних підмог для осіб мужви, що стали немічними, і для членів їх родин, як і для оставших по особах мужви. (В. з. д. ч. 161).

На основі §-у 14 основного закона державного з 21. грудня 1867, В. з. д. ч. 141, запоряджує ся, що слїдує:

§. 1. Правительству признає ся власть; в тих случаях, в яких причинки на удержаня, що належать ся після закона з 26. грудня 1912, В. з. д. ч. 237, слїдувало би застановити для того, що покликаного перенесено знова в нечинне відношене або що речинець, згаданий в §-і 6 наведеного закона, минув — зарядити розпорядком дальшу виплату сих причинків в повнім або і зменшенім вимірі, скоро прочі законні вимоги тривають дальше.

§ 2. Для осіб мужви австрійських горожан, що в часі або наслідком теперішньої війни стали немічними, для членів родини таких осіб мужви і для оставших по особах мужви австрійського горожанства, що в часі або наслідком війни полягли, заподїяли ся чи померли, може правительство визначити розпорядком державні підмоги про ті случаи, в яких по гадцї § у 1 не виплачують дальше причинка на удержане.

Підмоги признавати ме ся тільки в разі доказаної потреби, і то від дня припалости законного заосмотреня, а як ті належности не приходять на увагу, від першого дня того місяця, що слїдує по смерті чоловіка.

§ 3. Згадані в §-ах 1 і 2 приспореня можна признавати тільки на час нинїшньої війни і ще на шість місяців по єї закінченю та о скільки військове заосмотрене не буде вчаснійше ново управильнене законом.

§ 4. Отсей цісарський розпорядок стає обов'язувати з днем оповіщення. Виконати його велю учасним міністрам.

Відень, 12. червня 1915.

Розпорядок міністерства кравової оборони за порозумінням з міністерством скарбу і міністерством війни з 12. червня 1915, котрим запоряджуєся дальшу виплату воєнних додатків на удержане припадаючих після закона з 26. грудня 1912, В. з. д. ч. 237, і визначаєся державні підмоги для осіб мужев, що стали немічними, і для членів їх родин, як і для оставших по особах мужев. (В. д. з. ч. 162.).

§ 1. На основі §-у 1 цісарського розпорядку з 12. червня 1915, В. з. д. ч. 161, запоряджуєся дальшу виплату причинків на удержане в згаданих там случаях і під вказаними там виїмками, і то в повній законній висоті.

§ 2. У виконаню §-у 2 наведеного цісарського розпорядку визначаєся передвиджені там державні підмоги, — які маєся виплачувати частинами, платними місячно з гори, без нарушення припадаючих законних належностей на заосмотрене, — в ось яких річних квотах:

А. Для немічних (інвалідів):

1. 60 корон, коли придатність до зарібку в давнійшій званю зменшена бодай о 20 від ста, але менше ніж 50 від ста;

2. 120 корон, коли придатність до зарібку в давнійшій званю зменшена 50 до 100 від ста;

3. 180 корон, коли зайшла цілковита непридатність до зарібку.

Б. Для членів родин немічних:

1. 60 корон для дружини немічного, що після А:1, 2 чи 3 сам дістає підмогу;

2. 36 корон для кожної правесної чи неправесної дитини немічного, котрий сам побирає підмогу після А:1 чи 2, а 60 корон для кожної такої дитини немічного, що сам дістає підмогу після А:3;

3. по 60 корон для шлюбного батька і діда, шлюбної чи нешлюбної матери і бабки, дальше для шлюбного батька

нешлюбної матери немічного, що після $A : 1$, 2 чи 3 сам дістає підмогу, але з тим обмеженням, що ціла сума підмог тої родини не сьміє перевищати квоти 120 корон;

В. Для тих, що остали по погибших і померших.

1. 120 корон для вдовиці;

2. 12 корон для кожної правесної чи узаконеної сироти без батька;

3. по 36 корон для кожної правесної або узаконеної сироти без обоїх родичів, коли є тільки одна така сирота; по 30 корон, як є дві, по 24 корон, як є три, а по 18 корон, як таких сиріт є чотири або більше;

4. 60 корон для кожної неправесної сироти, як є вдовиця, що має право побирати вдовичу пенсію, як і підмогу після $B : 1$;

5. 108 корон для неправесної сироти, яку доси удержував погибший або померший, а що не підходить під $B : 4$, коли є тільки одна така сирота, а по 102 корони, як є дві такі сироти, по 96 корон, як є три, а по 90 корон, як є чотири або більше таких сиріт;

6. по 60 корон для шлюбного батька і діда, для шлюбної чи нешлюбної матери і бабки, відтак для шлюбного батька нешлюбної матери з тим обмеженням, що уся сума підмог сих оставших осіб не сьміє перевищати квоти 120 корон. При тім бере ся на увагу в першій ряді родичів, в другій діда і бабку, а іменно після пнів.

Правильним віком, до котрого виплачувати ме ся підмоги, треба уважати у хлопців укінчений 16-ий рік життя, у дівчат укінчений 14-ий рік життя.

З тими, що остали по упавших або померших, ставить ся на рівні членів родини заповідльців.

§ 3. Для немічних, що цілковито нездібні до роботи, можна виїмково визначити підмоги постановлені в §-і 2 *А* і *В* навіть і у виспій вимірі, коли се конечне для безпеки прожитку немічного.

Але річні квоти підмог не сьміють разом із пенсією задля немочи виносити більше ніж 600 корон.

§ 4. Подані попереду підмоги признає ся тільки на просьбу і в разі доказаної потреби.

У членів родини і оставших осіб — з виїмкою сиріт, яким після військового закона про заосмотрене належить ся причинок на виховане, — залежить признане підмог крім того ще й від услівя, аби ті особи перед нарукованем немічного або погибшого (помершого, заподільця) були ним головно удержувані або бодай постійно запомагані.

Просьбу о підмогу треба подавати письменно або устно у громадської старшини місця побуту, чи там в ц. к. заступничій власті.

§ 5. Управненим до побору є немічний також для своєї жінки і своїх правесних чи неправесних дітей, як і для своїх предків, а вдовиця також і для правесних сиріт немічного і неправесних его сиріт, що живуть з нею у спільнім домівстві, отець або дід немічного також для своєї жінки.

В прочих случаях управнені до побору самі ті особи, що їм після §-у 2 признано підмогу.

§ 6. Отсей розпорядок стає обовязувати з днем оповіщення.

Геопрі в. р.

§ 7.

Запоручений державою воєнний додаток на удержане не підлягає ніякій обнижці наслідком можливих інших підмог, які виплачують край, громади, товариства чи інші особи.

Існуючих на основі сего закона прав до додатку не можна піддавати ні екекуції ні мірам забезпеки. Також не має ніякого правного наслідку всяке заряджене що до названих домагань при помочи цесії, переказу чи іншої правної умови.

Попередних постанов не прикладає ся до таких квот, які виплачує ц. і к. заступнича власть, громада або інша означена розпорядком корпорація чи заведене виразно тільки як задатки на державний воєнний додаток на удержане.

До § у 7:

Виплачені на такий додаток задатки потручує каса, що має виплачувати дотичний причинок, при его виплаті, скоро ту касу повідомлено як слід про виплату задатків.

В тій цілі має даючий задаток, о скільки ним не є якась ц. і к. заступнича власть, переслати неостемпльований квіт на задаток, виготовлений після І. взірця, тій комісії (до § 9), що має рішати, чи причинок належить ся, чи ні. Скоро та комісія переказала причинок, то має видати сейчас приказ дотичній касі, покликуючись на дотичний касовий переказ, аби задаток відповідно стягнула, колиж причинку не переказано і по означенім речинці, то має звернути квіт на задаток тому, що задаток дав, з відповідним повідомленем.

Про стягнене задатку має каса повідомити того, що дав задаток, пересилаючи просто дотичний квіт, заосмотрений пригідною приміткою. Доконане повідомлене і одержане стягненої квоти має той, що дав задаток, посвідчити на его квітї, який лишає ся в касі.

§ 8.

Правне домаганє воєнного додатку на удержанє треба зголосити у старшини громади звичайного осідку, коли член родини має свій постійний осідок в королівствах і краях заступлених в державній радї. Одне може бути визначене й инше місце зголошення, як взагалї розпорядком, так і приказом політичної власти, скоро нема такої загальної постанови.

Власти, в яких треба зголошувати правне домаганє, означає розпорядок, скоро член родини має свій звичайний осідок поза областю королівств і країв, заступлених в державній радї.

Зголошувати домаганє може покликаний до чинної служби або дотичний член родини, чи там его законний заступник, або також за порозумінєм з тим членом родини чи там его законним заступником — старшина тої громади, в якій той член має свій звичайний осідок.

Зголошення, що наспіють пізнійше, ніж в два місяці після переносин в нечинне відношене або пізнійше ніж в шість місяців по дні смерти чи по дні, як він заподів ся, має ся відкинути без дальшого поступованя.

До §-у 8:

1. Те заряджене політичної власти, яким визначує ся якесь инше місце зголошення, ніж старшину громади звичайного осідку, оповіщує ся на час звичайним в тім місці способом.

Зголошене має старшина громади предложити сейчас начальній повітовій політичній власти, подаючи рівночасно звіт про обставини, міродатні для рішення (§§ 1 до 5), і, о скільки покликаний до чинної служби пробував в тій громаді, про той день, в яким покинув місце свого побуту в цілі нарукованя.

Та повітова політична власть має те зголошене, скоро не повинна его відкинути без дальшого поступованя (§ 8-последний уступ), переслати як найскорше властивій при, чинковій повітовій комісії (до §-а 9, **А. II**), перевівши потрібні ще може розвіди, з відповідним внесеном.

2. Коли член родини має свій звичайний осідок що правда поза областю королівств і країв, заступлених в державній раді, але в обсязі австрійсько-угорської монархії, то має ся зголошувати правне домагане в питомій повітовій політичній власти покликаного до чинної служби, але як згаданий осідок находить ся поза австрійсько-угорською монархією, то в ц. к. заступничій власти, приналежній для сего осідку. В першім случаю виповняти ме згадана в горі питома повітова власть ті чинности, що приділені попередю повітовій політичній власти звичайного осідку, а в последнім случаю ц. і к. заступнича власть.

3. Як при устнім, так і при письменнім зголошенню уживає ся взірця зголошення після II., де списує ся по змозі всіх членів родини покликаного до чинної служби, що домагають ся причинка на удержане і проживають в громаді.

На зголошеннях напише причинкова комісія, що має їх рішати, скоро тільки туди вперве наспіють, окремі по-

рядкові числа (до §-у 9. Б, другий уступ), а як до одного покликаного до чинної служби відносить ся кілька зголошень, таке саме число і порядкові дробові числа на взірці лівобіч в горі, а полагодивши, має їх переховувати в ладі після чисел з можливими дальшими актами розправи, які вложить ся в лист зголошення. Зголошення, видані може в ціли додаткових розслідув, треба удержувати пригідним способом в перегляді та запитувати про них, як вони не насіють назад протягом означеного речинця,

4. Спосіб, як має ся вести розвіди, оставляє ся під розвагу в кождім случаю з'окрема.

§ 9.

Рішати правне домаганє як також визначувати додаток на удержанє, удержувати єго в перегляді та застановляти — мають комісії, які утворить ся після потреби в королівствах і краях, заступлених в державній раді, а яких склад, місцевий, часовий і річевий обсяг діланя управильнює розпорядок.

Ті комісії мають складати ся з начальника краєвої політичної влади або з відпорученого ним політичного урядника як предсідника і з поодиноких заступників як краєвої скарбової влади, так і краєвого виділу, а в громадах з власним статутом, місто сего останного — з громадського органу, якого визначить посадник.

Всі ті комісії повнять свої чинности як влади і підлягають в своїм урядованю міністерству краєвої оборони.

Рішенє комісії є окончне.

До §-у 9:

А. І. 1. На случай загальної мобілізації має ся в осідку кождої краєвої політичної влади — з виїмкою намісництва на Побережю і в Тиролі — настановити на єї адміністраційну область краєву бодай одну причинкову комісію, а вправвлі в урядовім осідку кождої повітової політичної

власти на її урядовий округ певне число повітових причинкових комісій, відповідаюче потребі.

Де на однім місці основує ся кілька краєвих, чи там повітових комісій, то чинности розділює ся їм після початкових букв назвиска того, що призваний до чинної служби.

На адміністраційній області намісництва на Побережю чи там в Тиролі можна в осідку кожного краєвого виділу настановити краєві комісії, про що має ся кожний раз повідомити негайно міністерство краєвої оборони, дальше в цілі сповіщення дотичних краєвих комісій і повітових властей, інші краєві політичні власти.

2. Причинкові комісії називати ме ся після їх урядового осідку.

II. Рішати, чи члени родини мають право жадати причинку на удержане, вимірювати причинок, а в данім разі визначувати відборця виплат (§ 10, перний уступ), переказувати і застановляти причинок (до §-а 10 : 6) належить до тої повітової причинкової комісії, в якій окрузі проживає звичайно член родини в тім часі, як ему належить ся той причинок.

Але, як звичайний осідок того члена родини находить ся поза областю королівств і країв, заступлених в державній раді. то згадані попереду урядові чинности прислугують краєвій причинковій комісії тої політичної адміністраційної області, де покликаний до чинної служби має право своїни, чи там має ставити ся.

III. 1. Кожда краєва причинкова комісія єсть евіденційною власттю що до причинку для членів родини всіх покликаних до чинної служби, що в її окрузі мають право своїни, чи там мають ставити ся.

Як евіденційна власть, має краєва причинкова власть на меті: беречи добро державного скарбу, запобігаючи особливо подвійним признанням і неналежним дальшим поборам і має право ті перекази виплат, що дотикають причинків, які вона має удержувати в перегляді, застановити прямо в кожній касі, що має ті причинки виплачувати (до §-у 10 : 6).

3. Про кожде признане причинка на удержане слїдує повідомити :

- а) краєву причинкову комісію, що урядує як евіденційна власть,
- б) питому повітову політичну власть того, що покликаний до чинної служби, і
- в) після того, чи ходить о членів родини, що проживають в нутрі австрійсько-угорської монархії чи поза-нею, повітову політичну власть їх звичайного осїдку чи там (до §-а 8 : 2) власть їх побуту або ц. і к. заступничу власть, приналежну для згаданого осїдку.

В тій ціли виготовить ся, відбиваючи механічно, три чи там, як названі під б) і в) повітові власті є ті самі, дві рівнозвучні звістки (авіза, III. взорець), а іменно примірник, призначений для евіденційної власті, також і тоді, як причинковою комісією, що має рішати, є сама краєва комісія, до котрої належить евіденція.

Впливаючі чи там задержані звістки удержує ся в перегляді способом листового катастру, упорядкованого позазучно після назвиск тих, що покликані до чинної служби.

3. Повітові політичні власті мають помічувати всякі важні зміни у відносинах, міродатних для дальшого істновання права до підмоги, а іменно власть побуту передовсім ті зміни, що зайшли у відносинах члена родини, а власть своїни особливо такі, що лучили ся у відносинах покликаного до чинної служби (до §-а 6 : 2), і подавати негайно краєвій причинковій комісії як евіденційній власті до відома, в данім разі посередно через властиву повітову причинкову комісію аби краєва комісія видала сейчас потрібне заряджене, пересилаючи дотичну звістку (авізо) з відповідною приміткою.

Звістки, виняті з листового катастру удержує ся найліпше в перегляді тим способом, що вкладає ся на їх місце записку, а та власть, куди їх післано, має як найскорше звернути їх опять.

Оставляє ся повітовим властям, як вони послугувати муть ся листовим катастром, ведучи свої розвіди. Тому можна ті нові звістки, що впливають в повітову власть, передавати дотичним розвідним органам (начальникам гро-

мади, мужам довіря і пр.), аби зладили собі відписи чи занотували у витягах, або укладає ся з тих звісток періодично листи для сих органів. Але на кождий случай відвічає повітова політична власть за безнастанне удержуване свого листового катастру в перегляді.

Подібно мають поступати ц. і к. заступничі власти і в данім разі застановити дальшу виплату причинку.

Що до тих членів родини, що проживають в нутрі австрійсько-угорської монархії, але не в королівствах і краях, заступлених в державній радї, спадає контролю тих відносин, про міродатні у членів родини для дальшого істнованя їх права до причинку, передовсім на краєву причинкову комісію (II), що має в тій цілі записувати такі случаї і звертати ся в відповідних речинцях до дотичної власти побуту.

4. На совістну приміну повисних евіденційних постанов треба звернути особлившу увагу, бо вони становлять конечно доповнене тих приписів, що відносять ся до місцевої компетенції причинкових комісій.

IV. Потрібні помічні органи і канцелярійне знадібе має доставити дотична краєва чи там повітова політична власть.

Печатані взірці, потрібні до переведеня закона, з виїмкою взірців, яких потребують ц. і к. заступничі власти, має придбати краєва політична власть. Взірці, зголошеня і квіти на задатки мають повітові власти удержувати готові вже в часї миру в такій скількості, що відповідає першій потребі. Що до прочих печатаних взірців має ся подбати, щоби їх зладжено на час.

Видатки на канцелярійне знадібе і печатані взірці має ся вичислювати після виконної постанови до §-а 10 : 7.

V. В один рік по тім часї, який оповістить міністерство краєвої оборони, іменно коли цілковито переведено роз'оружене тих, що їх призвано до чинної служби наслідком одної зі згаданих в §-і 1 закона причин, має ся розв'язати всі причинкові комісії, з виїмкою такої краєвої комісії у Відні.

На ту комісію переходить від тоді круг діланя розв'язаних причинкових комісій, о скілько треба було би рішати ще поодинокі конкретні справи

Акти розв'язаних комісій зберігати ме ся поокремо в дотичних краєвих чи там повітових політичних властях, з виїмкою листового катастру краєвих комісій.

Листковий катастер, що его мають краєві причинкові комісії удержувати старанно в перегляді аж до дня розв'язання, мають вони переслати до краєвої причинкової комісії у Відні.

Б. В разі примінювання закона, яке спричинене не мобілізацією, мають видані під а) постанови стійність з тою відміною, що краєві причинкові комісії полагоджують що до членів родини, проживаючих в їх окрузі, після правила також і ті урядові чинности, котрі приділено повітовим причинковим комісіям, а повітові такі комісії основує ся тільки, як заходить необхідна потреба.

Одначе як в тої такої діяльності заряджено мобілізацію, то краєві причинкові комісії мають до дальшого урядування відступити новооснованим опісля повітовим причинковим комісіям ті справи, які вели доси в їх заступстві. Тому треба буде дотичні зголошення від самого початку повітами понумерувати чи там зареєструвати, дописуючи на горі відповідні букви (до §-у 8 : 3).

§ 10.

Зголошуючи правне домаганє, треба визначити з круга управнених до додатку членів родини чи там їх законних заступників ту особу, що до її рук має ся виплачувати той додаток. Як рівночасно назве ся кілька осіб, то комісія має визначити одну з них на відборця виплати. На руки покликаного до чинної служби не вільно переказувати виплати додатку.

Той додаток виплачувати ме ся з гори в півмісячних ратах, западаючих 1-го і 16-го в місяці, по всякій змозі в днях платности.

На розділ додатку між управнених до него членів родини не має комісія ніякого впливу.

Одержаних додатків на удержанє не звертає ся.

До §-у 10:

1. Коли члени родини, для котрих є приналежна та сама каса, визначили на відборців виплати кілька осіб із круга управненої до причинку рідні чи там єї законних заступників, то причинкова комісія має визначити відборцем виплати жінку покликаного до чинної служби, але як єї нема між предложеними, то з поміж тих ту особу, чи там єї законного заступника, що після степеня споріднення чи посвоячення стоїть ближе до покликаного до чинної служби.

Для членів родини, що живуть в округах всіляких кас, можна визначити також кількох відборців виплати.

Коли в зголошеню взагалі не названо такого відборця, то можна для прискореня поступованя залишити доповнюючих розвідів і по мірі попередних постанов настановити відборця виплати, хіба що слідує прийняти, що члени родини подадуть проти сего представлене.

2. Признаючи причинок на удержане, треба виготовити касовий переказ після IV. взірця і лист виплати після V. взірця відбивним способом, о скільки їх текст є такий самий, і заосмотрити їх числом зголошеня (до §-у 8 : 3). Окремі рішення виготовлює ся тільки в разі цілковитого відкинення зголошеня.

Касові перекази, що не потребують ніякого приписання нї контрасигнатури рахункового департаменту краєвої політичної влади, доручувати ме ся виплачуючим касам, листи виплат названим відборцям, а рішення тім, що підписали зголошене; колиб на зголошеню був тільки підпис покликаного до чинної служби, то рішенняць має ся доручити членови родини, названому в зголошеню, чи там его законному заступникови.

Особам, що проживають в королїствах і краях, заступлених в державній радї, доручує ся листи виплат, чи там рішення просто поштою »до питомих рук« (розпорядок міністерства торгівлі з 10. червня 1902, В. з. д. ч. 124, в тій основі, що змінена дальшим розпорядком з 10. січня 1911, В. з. д. ч. 9, § 3, II : 1, передпоследний уступ). Зворотних посвідок не уживає ся, бо їм не прислугує звільнене від оплати.

Особам, що проживають на інших областях австрійсько-угорської монархії, доручує ся ті письма посередно через власті їх побуту (до § 8 : 2), а в прочих случаях за посередою приналежної ц. і к. заступничої власті.

3. Коли відборець виплат має свій звичайний осідок в королїствах і краях, заступлених в державній радї, то причиннок переказує ся в приналежній для него цивільній державній касї, проживає він на інших областях австрійсько-угорської монархії, то в краєвій скарбовій (головній) касї, що знаходить ся в осїдку признаючої краєвої причинкової комісії (до § 9, А, II), але як він проживає поза межами австрійсько-угорської монархії, то причиннок переказує ся касї ц. і к. заступничої власті, що приналежна для его осїдку.

4. На дні виплати визначує ся вправилї 1. і 16. день кожного місяця, а де слїдувало б дождати більшого натовпу при касї, можна назначити також окремі дні виплати, як тільки можна найближше сих днів платности (н. пр. 2. і 17., 3. і 18. і т. д.), і то може після початкових букв назвиск тих, що покликані до чинної служби.

5. Відборці виплат, що проживають в королїствах і краях, заступлених в державній радї, мають відбирати самі причинки в дотичній касї, але як вони в данім разї просять о пересилку своїх причинків почтовим переказом, то тим просьбам мають каси вволити тоді, як відборці долучать в тій цілі готові почтові перекази, поадресовані вже до них самих.

Відборцям, що проживають на інших областях австрійсько-угорської монархії, має ся пересилати причинки почтовим переказом, а дотична краєва скарбова (головна) каса має дбати а виготовлене переказів.

Яким способом мають виплачувати причинки поза межами австрійсько-угорської монархії, постановляє ц. і к. заступнича власть, вислухавши в данім разї відборця виплати.

У всіх случаях, як причинки виплачує ся почтовим переказом, потручує ся припадаючу почтову оплату від належности.

Ті відборці, що відбирають причинки самі, мають предложити лист виплати і написати неостемпльовану посвїдку

відбору. Виплачену квоту зазначає ся в дотичнім стовпці листа виплати. Коли та квота є менша з причини потрученого задатку чи з інших причин (§ 10, останній уступ) ніж первісна належність, то ту причину треба коротко подати.

Відборці, що їм доручують причинки поштовим переказом, мають предкласти виплачуючій касі свої листи виплати в тій самій цілі один раз що три місяці.

6. Виплачуючі каси мають запитувати відборців виплат, що в них являють ся, чи зайшли які важні зміни в особистих чи господарських відносинах членів родини і чи покликаний до чинної служби остає ще в ній дійсно даліше.

Як каса дізнає ся про якусь обставину, що чинить право до дальшого побору причинку сумнівним, то має про се в цілі дальшого зарядження сповістити приналежну причинкову комісію чи там ц. і к. заступничу владу, в данім разі застановляючи рівночасно виплати, о скільки ті видають ся вже неналежними, і стягаючи може лист виплати. Причинок застановляє ся вправилі з упливом тої половини місяця, на яку припадає поворот покликаного до чинної служби (до § 6 : 1 і 2).

7. Всі видатки, що ростуть з приводу виконання закону, вчислювати ме ся в етаті міністерства крайової оборони під заголовком: »Видатки з приводу закону з 26. грудня 1912, В. з. д. ч. 237«, а іменно причинки по однім боці, а прочі видатки по другім в двох відокремлених стовпцях. При тім виказувати ме ся поокремо у стовпці »причинки«, скільки з них задержано на звороти задатків, а скільки виплачено.

8. Краєві політичні влади і ц. і к. заступничі влади, на яких області виплачує ся причинки, мають що місяця зладити перегляд орудування після IV. взірця, і то заступничі влади у двох примірниках. Сі перегляди мають краєві політичні влади предложити до 15. кожного слідуемого місяця міністерству крайової оборони, а заступничі влади по одному примірникови по всякій змозі в такім самім речинці міністерству крайової оборони і ц. і к. міністерству заграничних справ.

§ 11.

Громади обов'язані помагати при виконаню сего закона.

Повітова політична власть може визначити в ціли переведеня рзвйдів також і власних мужів довіря. Уряд мужа довіря є почесним і можуть від него відказати ся чи його зложити ті особи, що після дотичного громадського закона мають право відказати ся від вибору до заступництва громади або зложити прийнятий уряд.

До §-у 11:

1. Громади обов'язані помагати на жадане політичних властей чи причинкової комісії при виконаню закона.

Політичним властям лишає ся до волі, призивати громади також і до інших урядових чинностей, ніж ті, що згадані у виконних постановах до §§ 6 і 8, і так з'окрема до помочи при удержуваню перегляду, чи управнене до причинка існує дальше для членів родини, що в громаді проживають, і видавати окремі приписи в тих ділах на округ своєї управи. В деяких місцевинах буде порадно приказати громадам, аби вели поазбучний показчик назвиск тих, що покликані до чинної служби, яких родина проживає в громаді та хіснує ся причинком на основі закона (до §-у 9, А, III : 3).

Повітові політичні власти мають дбати про те, аби начальники громади вже в часі миру розуміли ті обов'язки, що на них спадають.

2. Постанова, видана що до мужів довіря, має подавати змогу зарадити тій недостатчі пригідних розвідних органів, яка виступає головно в більших осередках населеня.

На мужів довіря не треба призивати таких людей, що саме в критичну добу де иноді дуже заняті. На кождий случай не брати до сего почтових ні інших службовників вселюдного обороту.

Вправилі треба буде старати ся, аби муж довіря добровільно переняв свій уряд. Але, де вселюдний інтерес не

дозволяє на такі згляди, карати ме ся за відклонення чи зложеня уряду мужа довіря після міністерського розпорядку з 30. вересня 1857, В. з. д. ч. 198.

Людий, що надають ся до уряду повірників, вибирати ме ся найпізнійше тоді, як треба сподівати ся одної з причин, що означені в §-і 1. закона. Але настановлює ся їх що йно тоді, як така причина зайде, і то декретом. Перед настановленем мають зложити обіт, що совісно будуть сповняти справи, приділені їм повітовою політичною властію, і будуть мовчаливі в урядових ділах.

Де треба, можна мужів довіря зорганізувати дальше тим робом, що поодиноким із них поручає ся поучувати і контролювати инших. Але до таких мір вимагає ся одобрєня краєвої політичної власти.

§ 12.

Всі письма, протоколи, залучники і посьвідки відбору, потрібні до виконання сего закона, користують ся звільненєм від стемплів і оплат та звільненєм від порта.

Так само услівно звільнені від стемплів і оплат ті доказові середники, яких може треба, аби піднести правне домаганє на додаток на удержанє, о скілько вони служать тільки до сеї ціли.

§ 13.

Сей закон стає обовязувати сейчас по своїм оповіщеню.

Рівночасно теряють свою стійність постанови III-ої части закона з 13. червня 1880, В. з. д. ч. 70.

До §-у 13:

Отсей розпорядок стає обовязувати сейчас після его оповіщення.

Георгі в. р.

§ 14.

Виконати сей закон велю Мому міністрови кра-
євої оборони за порозумінєм з учасними міністрами.

Відень, 26. грудня 1912.

Франц Йосиф в. р.

Штірк в. р.

Георгі в. р.

ДОДАТОК.

Розпорядки для виконання сего закона пояснюють його так докладно, що особіне пояснене зовсім злишнє. На одно лише звернемо увагу. Дуже много буває таких випадків, де громадські уряди не хотять помістити в зголошеннях тих дітей покликаного до війська або тих осіб приналежних до рідні покликаного до війська, які покінчили 14 або 16 рік життя. Се своє заряджене оправдують тим, що кождий хто покінчив 14 або 16 рік життя не дістає воєнного додатку на удержане, бо він сам вже може на себе заробити. Ся думка хибна. У всіх випадках, де член родини покликаного може троха заробляти але той заробок не вистарчає на його удержане і покликаний до служби мусів тому в значній части помагати, належить ся сему членови воєнний додаток на удержане. Дальше звертаємо увагу, що до удержання зачислює ся крім поживи, мешканя, одіжи і інших конечно потрібних річий також і видатки потрібні на виховане і науку дітей, а колиб батько таких дітей що ходять до школи, став наслідком ран неспосібний до праці або згинув на війні, мають вони право діставати сиротинську підмогу аж до 24 року життя, хоча другі діти с. є. такі, що не ходять до школи мають діставати сиротинську підмогу лиш до 16 а дівчата лиш до 14 року життя. На сам кінець пригадуємо ще й ось що: Родини ополченців призначених до робіт і робітників, яких покликано до воєнних чинитьб мають право до такого самого воєнного додатку на удержане як родини покликаних до військової служби. Таксамо мають право до сего додатку на удержане і родини тих, що є форшпанамі.

Претенсію на додаток на удержане зголошує ся в громадськім уряді який виповняє відповідно зладжений в тій ціли друк і відсилає до староства а воно передає т. з. »Причинковій комісії.« Як комісія відмовить кому права на воєнний додаток на удержане то проти єї рішеня нема рекурсу.

Поазбучний показчик.

*Параграфи зі знаком *) відносять ся до закона про бранку коний і возів, без знаку до закона про военні чинитьби а зі знаком ⁰) до закона про военний додаток для рідні змобілізованих.*

Автомобілі для воєнних чинитьб § 11.

Бранка коний § 1.*

Вагітні кобили § 1.* і 13.

Ветеринарі — їх вози § 14.* і 13.

Ветеринарі — їх коні § 1.* і 13.

Вивласнене нерухомостий § 20.

Винагорода за особисті воєнні чинитьби § 7.

Виплата воєнного додатку рідні змобілізованих § 10.⁰

Висота воєнного додатку для рідні змобілізованих § 4.⁰

Віддалене — заборона відд. евіденційн. коний § 12.*

Відставлене коний § 2.*

Відшкодованя — за воєнні чинитьби загальні постанови § 32.

Відшкодоване за живлене в натурі § 22.

Відшкодоване за кватирунок § 21.

Відшкодоване за нерухомости § 19. і 20.

Відшкодоване за поживу для звірят § 23.

Відшкодоване за переминаюче уживане помічних воєнних середників § 24.

Відшкодоване за уживане середників перевозових § 15.

Відшкодоване за уживане уряджень телеграфічних і телефонічних § 17.

Відшкодоване при пробнім поклику коний § 13.*

Вік обовязаних до воєнних чинитьб § 4.

Віядукти — їх ужите до воєнних цілий § 15.

Вози — їх бранка § 14.*

Вози — їх воєнні чинитьби § 10.

Воєнний додаток для рідні змобілізованих § 1—13⁰.

Голуби поштові § 14.

Гостинці — ужите до воєнних цілий § 15.

Громада — єї співділане при бранці коний § 18.*

Громада — єї співділане при вик. закона про воєн. додаток для родин змобілізованих §. 11.⁰

Громада — єї співділане при жаданю воєнних чинитьб § 26. і 36.

Двірські коні § 1.* і вози § 14.*

Двірські коні § 13.

” вози § 13.

Дороги — їх ужите для воєнних цілий § 15.

Евіденційний листок на коні § 7.*

Екстериторіяльні — їх вози § 13. і 14.*

Екстериторіяльні — їх звільнення від воєнних чинитьб § 5.

Екстериторіяльні їх коні § 1.* і 13

Жандармерія — єї коні § 1.*

Заосмотрене рідні тих що візвані до воєнних чинитьб і осталих по них § 8.

Заступлене евіденц. коня дру-
гим конем § 8.*
Звалене недвжимости § 20.
Звільнене від приставлюваня
возів § 14.*
Звільнене від приставлюваня
коний § 1.*
Звільнене від чинитьб на во-
єнні ціли § 5. і 13.
Звірята для перовозу осіб
і тягарів — при военных чи-
нитьбах § 10.
Зголошуване возів § 15.*
" коний § 4.*
Зголошене претенсії на воєн-
ний додаток § 8.⁰
Зелізницї, їх вихіснуванє для
военних цілий § 16.
Зміна власности евіденційних
коний § 9.*
Змобілізовані — воєнний до-
даток для їх рідні § 83.⁰
Карні постанови в справі при-
ставленя коний і возів § 19.*
і 20.*
Карні постанови для тих, що
покликані до военных чи-
нитьб § 9.
Кватурунок § 21.
Клясифікаційна комісія § 5.*
Клясифікація коний і возів
§ 5.* і 11.*
Кобили § 1.* і 13.
Комісія для переєму возів
§ 16.* і 17.*
Комісія для рішень про во-
єнний додаток для родин
змобіл. § 9.⁰
Комунікаційні средства — їх
вихіснуванє для военных ці-
лий § 15.
Конї хорі § 1.*
Кораблі для военных чи-
нитьб § 12.
Кошта приставленя возів § 16.*
Кошта приставленя коний
§ 10.*
Лікарі, їх вози § 14.*
" " конї § 1.*
Літаки — для военных чи-
нитьб § 12.

Місце віддачі возів § 16.*
" коний § 10.*
Мобілізація коний, возів для
военних цілий § 1.*
Мости їх вихіснуванє для во-
енних цілий § 15.
Начальник громади — его
звільненє від особистих чи-
нитьб § 5.
Обрік — при передачі ко-
ний § 10.*
Огневї сторожі — їх вози
§ 14.* і 13.
Огневї сторожі — їх конї
§ 13. і 1.*
Огери ліценціовані § 13. і 1.*
Огерні § 13., 14.*, 1.* і 12.
Осли — їх бранка § 1.*
Осломули — їх бранка § 1.*
Особисті чинитьби для воєн-
них цілий § 4.
Оцінка коний § 6.*
Оцінка строю вючних зві-
рят § 6.*
Оцінка возів § 17.*
Пашпорти на худобу — за-
мітка при евіденційних ко-
нях § 9.*
Перегонові конї § 1.*
Передача возів § 16.*
Передача евід. коний і строю
для вючних звірят § 10.*
Перехованє військового добра
громадою § 26.
Плекальні коний — їх конї § 13.
Плекальні лошаків — їх во-
зи § 13. і 14.*
Плекальні лошаків — їх конї
§ 1.*
Погоничі вючних звірят — як
воєнна чинитьба § 10.
Пожива — єї жаданє для во-
енних цілий § 23.
Поживні артикули — їх жа-
данє § 22.
Поліція — єї вози § 13. і 14.*
Поліція — єї конї § 13. і 1.*
Пороми — їх вихіснуванє для
военних цілий § 15.
Примусові способи — при во-
енних чинитьбах § 30.

Приставлене коний до класифікації § 6.*

Пробний поклик коний § 13.*

Прокормлене в натурі — жадане його § 22.

Рідня змобілізованих § 2.⁰

Рішене в справі воєнного додатку для рід. змоб. § 9.⁰

Родинні відносини — їх увзгляднене при жаданю воєнних чинитьб § 5.

Розділ воєнних чинитьб § 28.

Розділ запотребованя коний § 3.*

Санітарні ціли — вози для них § 14.* і 13.

Санітарні ціли — коні для них § 13. і 1.*

Священики — їх звільнене від особистих чинитьб § 5.

Священики — їх коні § 1.* і 13.

Священики — їх вози § 14.* і 13.

Селяни — їх звільнене від воєнних чинитьб § 5.

Середники до перевозу — їх приставлене § 14

Стрій для вючних звірят § 1*, 4.*, 6.*, 7.*, 10*.

Судна для воєнних чинитьб § 10. і 12.

Счислене возів § 15.*

Счислене коний § 4*.

Телеграфічні уладженя § 17.

Телефонічні уладженя § 17.

Урядники — їх звільнене від воєнних чинитьб § 5

Управнене до воєнного додатку для рідні змобілізованих § 3.⁰

Ушкоджене коний і возів при воєнних чинитьбах § 13.

Ушкоджене недвижимостий § 19.

Фабрик властителі — їх звільнене від воєнних чинитьб § 5.

Фабричні заведеня, їх вихіснуване § 18.

Фірман, воєнна чинитьба як фірм. § 10.

Хорі — жадане опіки над ними § 25.

Худоба на заріз — жадане її § 22.

Цісарський двір — вози для його потреб § 14.* і 13

Цісарський двір — коні для його потреб § 13. і 1*.

Шофер — воєнна чинитьба як ш. § 11.

НОВІСТЬ!

НОВІСТЬ!

ГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОТЕКА Тов. „ПРОСВІТА“, книжка VI.

I. Кулішер:

Наука про народне господарство.

(Приступний виклад).

Книга перша:

Про продукцію.

Книга друга:

Наука про обмін.

Книга третя:

Наука про розділ.

Кожда книжка обіймає понад 100 сторін друку і коштує по 1 К. брошуров. або по 1 К. 60 сот. оправлена в полотно.

Сі книжки повинен прочитати кожний дорослий горожанин, який бере участь в публичнім життю, бо без знання тої науки ніяк не зможе як слід порозуміти і виконувати своїх горожанських обов'язків.

Замовляти в Канцелярії Товариства „Просвіта“,

Львів, Ринок ч. 10.

И.38.350

Як довго тр

висилає Канцелярія Товариства „Просьвіта“
Впов. Членам, що вирівнали членські вкладки,
отсї видавництва за **половину ціни.**

I. Історія.

а) Розвідки з української історії.

1. Гетьман Мазепа 25 сот.
2. Полтавська битва 6 „
3. Павло Полуботок 20 „
4. Як воювали Запорозжні 25 „
5. Оповідання з історії української землі 40 „

6. Київ 20 „
7. Сорок літ діяльності „Просьвіти“ 50 „

б) Оповідання з української історії.

1. Сагайдачний 50 сот.
2. Ведмедівська попівна 15 „

в) Історія інших народів.

1. Білоруси 6 „
2. Роки жури 20 „
3. Як Болгари здобули собі свободу 30 „
4. Спартак провідник римських Глядіаторів 70 „
5. Боротьба англійських кольтоній 70 „

II. Історія української літератури.

1. Про Шевченків „Кобзар“ 40 сот.
2. Про жите Т. Шевченка 10 „
3. Про Шевченкові твори 10 „
4. Про О. Ю. Федьковича 30 „

5. Вибір з творів О. Ю.

- Федьковича 30 сот.
6. З Маркіянових днів 50 „
7. Микола Гоголь 6 „
8. Марія Марковичка 6 „

III. Оповідання.

1. Про злодія в селі Гаківниці 10 сот.
2. Сплачений довг 25 „
3. Добрий інтерес 20 „
4. Невинна 20 „
5. Жіноча доля 20 „
6. Федь Триндик 20 „
7. Нові часи 30 „
8. П'ятдесятьлітнє подружжє 20 „
9. Золото 30 „
10. Любоядські 60 „

IV. Природа, культура.

1. Серед вічних снігів і ледів 40 сот.
2. Про землю, сонце і звідзи 50 „
3. Поміж землею а небом 20 „
4. З життя первісного чоловіка 50 „
5. Нові і перемінні звідзи 120 с і 140 „
6. Жите, біологічна розвідка 30 „

Гроші на книжки слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просьвіта“, Львів, Ринок ч. 10.

ВИДАВНИЦТВО ТОВАРИСТВА „ПРОСЬВІТА“
У ЛЬВОВІ.

4661/377

МОБІЛІЗАЦІЙНІ ЗАКОНИ

i

РОЗПОРЯДКИ.

1. Про евіденційні конї.
2. Про военні чинитьби.
3. Про военний додаток для родин змобілізованих.

З поясненнями і взірцями подань.

ч. 377.

Ціна 1'50 кор.

ЛЬВІВ, 1915.

НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА „ПРОСЬВІТА“.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

1004